

Kristus ipaola Posanga Mumulnga ga ila pan Ioanes

Posanga toa ne iuot madongan

¹ *Deo ele posanga mumulnga ga oaine, Iesus Kristus ipaola ga iuot. Deo ibada posanga toa ne ga ila pan Iesus ngansa iuanga ipasolan gid ele paeaeanga ngan saoa danga ga iuot teta pade. Iesus iuanga ipaola ga iuot masaeai, ta idol ga idae ele anggelo ibageai, ta isula ei ga ila pan ele paeaeanga Ioanes. ² Gid danga toa ne, Ioanes igera ngan imata ta ikado posanga ngan. Eine Deo ele posanga toa Iesus Kristus pade ipamatua. ³ *Gau Ioanes nabada Deo iaoa ta nabode posanga toa ne ga idae ngan laulau. Be kemi tau ngan eaba sai toa iuatoato laulau toa ne aea posanga, ga kemi tau ngan eaba sai ilongo gid posanga toa ne ga inasnasi. Ngansa teta pade, gid kadonga toa ngada ne ga iuot.

Ioanes ibode posanga ga ila pagid iaoa keledeton Kristus ngan tuanga lima ga rua

⁴ *Gau Ioanes, nabode posanga toa ne ga ila pagimi iaoa keledeton Kristus ngan tuanga lima ga rua ngan tibur kapei Esia.

Kadonga lolo marum aea ga lolo tarui aea ila pagimi. Inam pan Deo toa imamado somisomi

* **1:1:** PM 22.6 * **1:3:** PM 22.7,10 * **1:4:** IM 3.14-15, PM 3.1, 4.5

ne. Ei imamado labone ga mugaeai, be muriai ei ga inam pade. Ga pade, kadonga lolo marum aea ga lolo tarui aea inam pan Itautau Tutui toa idaba lima ga rua.* Ei imamado boloma ngan Deo ele mul maron aea. ⁵ *Ga pade, kadonga lolo marum aea ga lolo tarui aea inam pan Iesus Kristus toa imata tutui tau ngan pamatuanga Deo ele posanga. Be panua toa ngada ne tidae mulian ngan led matenga, ei imuga ngan gid mambe ad lautabe. Ei Maron gadae ngan gid mamaron toa ngada ne tanoelai.

Ei ikim gita kapei tau, ta ngan ei ising, ipola gita ta tatnan leda kadonga sasat. ⁶ *Ei idol gita ga tamado ibageai ta takado naurata mambe gid panua tenainga ad, ngan luanga gid panua ga tinam boloma pan Itama Deo. Tasoia ieda gadae tau. Ei ieda kapei ga iura, ta ei irangrang ngan imadid ga imugamuga ngan danga toa ngada ne somisomi ga ilalala ga ila. Eine tautaunga.

⁷ *Ega, ei inam toman ngan gid laulau.

Ta panua toa ngada ne ga tigeria ei ngan matad.
Be gid panua toa tigel ei ngan ido, gid pade ga tigeria ei.

* **1:4:** Posanga idil toaine Itautau Tutui toa idaba lima ga rua ipu madongan? Somisomi oangga Deo ele laulau iposa ngan idil toaine lima ga rua eine iposa ngan saoa danga imata karanga ga ienono, mao saoa kadonga ila iuot lai. Tota tarangrang ngan takeo ga posanga idil toa ne iposa ngan Itautau Tutui iura imata karanga ga ienono. * **1:5:** Sng 89.27, Kol 1.18 * **1:6:** 1Pe 2.9, PM 5.10, 20.6 * **1:7:** Dan 7.13, Sek 12.10, Mt 24.30, Ins 19.34-37, 1Te 4.17

Gid alu toa ngada ne tanoeai ga lolod isat
ngan ei ga titangtang.

Be. Tautaunga eine ga iuot tota bedaoa.

⁸ *Maron Deo ikeo ga bedane, “Gau kekelegau namuga ngan danga toa ngada ne ga nasomur pade. Gau namamado mugaeai ga labone, be muriai eine ga nanam pade. Gau Deo Matua Soke Tau.”

Ioanes igera Kristus

⁹ Gau oaemi Ioanes, nalup toman ngan gimi ngan badanga ieieinga, ga ngan madonga Deo ibageai, ga ngan madidnga matua ngan ada kadonga kulupulupu. Kadonga toa ngada ne iuot ngan gita ngan leda lupnga toman ngan Iesus. Be gau napapaola Deo ele posanga ga napamatua Iesus aea posanga pade. Ta ngan ipu toaine, tiluku gau ta tidol gau ga nadio namamado ngan inu toa tiuato Patmos. ¹⁰ Be ngan ado raring aea ton Maron, ngan tautaudig namamado. Be murigeai, nalongo babanga ede kapei tau mambe taule ele tandanga. ¹¹ Babanga toa oa ikeo ga bedane, “Danga saoa eao gera, bode ga idae ngan laulau, ta eabalan ga ila pagid iaoa keledede ton Kristus ngan tuanga lima ga rua ga gid ne: Epesus ga Semerna ga Pergamum ga Taiataira ga Sardis ga Piladelpia ga Laodisia.”

¹² Io, napul gau ngan geranga eaba sai toa iposaposa pagau, ta nagera lam iae gol lima ga rua imadmadid ga ianean.

* **1:8:** PM 21.6, 22.13

Lam iae gol lima ga rua

13* Be rabu ngan gid lam iae toa oa, nagera eaba ede imata mambe Eaba Inat. Ei idol pononga mamarae ede isulug iaepuai. Be ipit aea pus gol ga idae igogoeai. 14* Ilabora ga ilaun bodbode tau mambe sipsip launid, mao mambe laulau bodbode mariambai. Be imata kadlo mambe dinga irarabal. 15 Be iae mil ga mil mambe bras tinono ngan dinga oanaoana tau. Be ilinge itang mambe eau busa aea salia kapei. 16* Ngan ibage oatai, ikikisi gigima lima ga rua. Be imata itara mambe ado kapei ele taranga. Be ngan iaoa, didi kapei toa imata rua iuot ga inam. Be didi toa oa imata tau.

17* Gau nagera ei ta natap ga nadio iaepuai mambe namate. Be ei idol ibage oatai ga idae ngan gau ta ikeo, “Eao mataud mao. Gau kekel-

* 1:13: Dan 7.13, 10.5 * 1:14: Ese 43.2, Dan 7.9, 10.6, PM 2.18, 19.12 * 1:16: Ibr 4.12, PM 2.12, 19.15 * 1:17: Ais 44.6, 48.12, PM 2.8, 22.13

egau namuga ngan danga toa ngada ne ga nasomur pade. ¹⁸ Gau namamado somisomi. Mugaeai namate, be ega, labone namamado somisomi ga ilalala ga ila. Gau edag kapei ta narangrang ngan napei mulian gid matemate. Be atama ila ngan Matenga ga Tibur togid Panua Matemate, gau kekelegau nakikisi aea kuklang.

¹⁹ “Tota eao manta bode posanga ngan saoa danga eao gera. Eine gid danga toa ienono labone, ga gid danga toa iuangga iuot muriai.

²⁰ Be posanga ipu mumulnga ngan gigima lima ga rua toa eao gera ngan bageg oatai ga lam iae gol toa lima ga rua oa, eine ga bedane: Gigima toa lima ga rua oa eine gid anggelo† toa timariala ngan iaoo kelede ton Kristus ngan tuanga lima ga rua. Be gid lam iae lima ga rua, eine gid iaoo kelede ton Kristus ngan tuanga toa lima ga rua oa.”

2

Posanga ila pagid iaoo kelede ton Kristus ngan tuanga Epesus

¹*Eaba toa oa iposa pade ga bedane, “Be nakim eao bode posanga ga ila pan anggelo toa imariala ngan gid iaoo kelede ton Kristus ngan tuanga Epesus ga bedane:

Posanga ga gid ne inam pan eaba toa ikikisi gigima lima ga rua ngan ibage oatai, ga ilalala rabu ngan gid lam iae gol toa lima ga rua oa.

²*Gau naoatai ngan lem kadonga toa ngada ne,

† **1:20:** Ngan posanga Grik idil toaine anggelo aea posanga ipu ede pade eine eaba ato aea. * **2:1:** PM 1.16 * **2:2:** 1Io 4.1

ga lem naurata kapei, ga lem kadonga ngan ma-
didnga matua ngan am kadonga kulupulupu.
Be naoatai pade mambe eao longean gid panua
papaeamao ga timamado rabu ngan gimi mao.
Gid panua toa oa tiuato gid mulian panua ato
ad be tipakaka, eao toba gid ga kus ta oatai
mambe gid panua pakakanga ad. ³ Tautaunga,
gid panua tigera mambe eao nasnasi gau ta
tikado kadonga kulupulupu imata ede ga ede
ngan eao, be eao tinim imanggolenga mao.

⁴ Be gau leg posanga oanaoana ede pago ga
bedane: Eao kamado tnan lem kadonga kim-
nga aea toa nasnasi matamata? ⁵ *Eine mambe
eao tap pan gadae ga sulug. Nakim eao matam
nanan tibur toa mugaeai eao mamado ngan,
ta pul lolom ta nasi lem kadonga kemikemi
mugaeai aea. Be oangga eao pul lolom mao,
eine ga nanam pago ta napaeaoa lem lam iae ga
ila, ta idio imuliai pade mao. ⁶ Be lem kadonga
kemi ede ga bedane: Eao tinim ngan kadonga
togid Nikolas ele panua. Gau pade tinig ngan
led kadonga toa oa.

⁷ *Eaba sai itanga, manta ilongo kemi
posanga toaine Itautau Tutui ikado ga ila pagid
iaoa kelede ton Kristus. Oangga sai iasal pa-
raunga, eine ga nalongean ei ta ian abei itautau
madonga kemi aea. Abei toa ne imadmadid
ngan dadanga kemi ton Deo.”

*Posanga ila pagid iaoa kelede ton Kristus ngan
tuanga Semerna*

* 2:5: PM 3.3 * 2:7: OM 2.9, PM 22.2,19

⁸ Eaba toa oa iposa pade ga bedane, “Be eao bode posanga ga ıla pan angelo toa imariala ngan gid iaoa keledede ton Kristus ngan tuanga Semerna ga bedane:

Posanga ga gid ne inam pan Eaba toa imuga ngan danga toa ngada ne ga isomur pade. Ei imate ga kus ta idae mulian pade. ⁹ *Gau naoatai ngan am ieieinga ga mambe lem danga sisid imata karanga mao. Be tautaunga ngan lem kadonga lolo matua aea, eine mambe lem danga sisid busa ienono. Ga pade, naoatai mambe gid panua papaeamao tipaeabu ngan edam. Gid tikeo ga gid panua Iuda ad,* be mao. Tipakaka. Gid timan iaoa raring aea ede ton Satan. ¹⁰ *Be gid ieieinga toa iuangga iuot pago, mataud ngan mao. Ega, eaba paeamao iuangga idol edengada ngan gimi ga tila ngan luma panasnga aea. Toa bedaoa ta ami tobanga ga ieieinga ga ienono irangrang ngan ado sangaul. Be manta lolom matua ga ıla irangrang ngan lem matenga. Ta gau ga nabada madonga kemi pago iman am lasunga.

¹¹ *Eaba sai itanga, manta ilongo kemi posanga toaine Itautau Tutui ikado ga ıla pagid iaoa keledede ton Kristus. Oangga sai iasal paraunga, eine matenga parua aea irangrang ngan ipaeabu ngan ei mao ga mao tau.”

* **2:9:** 2Ko 11.14-15, PM 3.9 * **2:9:** Gid panua toa ne timan sing keledede pan Abraam, be Iesus ikeo ga tipakaka ngansa tinasi kadonga mambe Deo ele panua tautaunga tikakado mao.

* **2:10:** 2Ti 4.8, Jms 1.12 * **2:11:** PM 20.14, 21.8

Posanga ila pagid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Pergamum

¹² Eaba toa oa iposa pade ga bedane, “Be eao bode posanga ga ila pan anggelo toa imariala ngan gid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Pergamum ga bedane:

Posanga ga gid ne inam pan Eaba toa ikikisi didi kapei iaoai. Didi toa ne imata rua be imata tau. ¹³ Gau naoatai ngan tuanga toa eao mamado ngan. Toa nena Satan ele mul maron aea ienono. Be eao kikisi matua lem kadonga lolo matua aea ngan gau edag. Be eao pul murim eta ngan lem kadonga lolo matua aea ngan gau ne mao. Ngan ado toaiua tipamate leg eaba kemi Antipas, eao madmadid matua toa bedana. Ei imata tutui ngan pamatuanga leg posanga, be tirau ei ga imate toa lem tuangai na. Toa nena Satan imamado pade.

¹⁴ *Be leg posanga edengada oanaoana pago ga bedane: Ikamado ga lem panua edengada tikikisi Balam ele paoatainga? Mugaeai Balam ipaoatai Balak ta iparumrum gid Israel ta titap ngan kadonga sat. Ta gid tian annga toa titenai ga ila pagid deo pakakanga ad namer ga tikado kadonga arala pade. ¹⁵ Lalaede toa bedaoa, lem panua edengada tikikisi paoatainga togid Nikolas ele panua. ¹⁶ Tota manta pul lolom. Oangga mao, gau ga nanam manmanae pago ta naparau pagid lem panua toa oa ngan didi kapei toa ienono aoageai ne.

* **2:14:** Nam 22.1–25.3, 31.16, 2Pe 2.15

17 *Eaba sai itanga, manta ilongo kemi posanga toaine Itautau Tutui ikado ga ıla pagid iaoa kelede ton Kristus. Oangga sai iasal paraunga, gau ga napan aea mana† toa labone ienono mumulnga. Ga pade, gau ga nabada pat bodbode‡ ede ga ıla pan. Ngan pat toa ne tibode edaeda pau ga idae ngan. Be eaba eta iuatai ngan edaeda toa oa mao. Eaba toa ibada pat, ei kekelen iuatai.”

Posanga ıla pagid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Taiataira

18 *Eaba toa oa iposa pade ga bedane, “Be eao bode posanga ga ıla pan anggelo toa imariala ngan gid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Taiataira ga bedane:

Posanga ga gid ne inam pan Deo Inat. Ei eaba toa imata kadlo mambe dinga irarabal, be iae mil ga mil mambe bras tisama ga iuot kemi tau. 19 Gau naoatai ngan lem kadonga kemikemi ga bedane: lem kadonga kimnga aea, ga lem kadonga lolo matua aea, ga lem naurata ngan lualuanga, ga lem kadonga ngan madidnga matua ngan am kadonga kulupulupu. Be naoatai pade mambe lem kadonga toa kemikemi ne, labone iasal lem kadonga kemikemi matamata aea.

* 2:17: IM 16.4,14-15,33-34, Ais 62.2, Ins 6.48-50 † 2:17: Mana eine annga toa Deo ikado ga itap buburiai ga isulug ta gid Israel tian. ‡ 2:17: Gid pat bodbode ngan ado toaiua iman gid panua ad kilala. Ipasolan mambe edad kemi ngan tila tidudunga ngan gid eaneannga ga tibur padengada. * 2:18: PM 1.14-15

20 *Be gau leg posanga oanaoana ede pago ga bedane: Eao kamado longean taine toa lesebel imamado toman ngan gimi? Ei iuato ei mulian taine ibada Deo iaoa. Be ei ipapaoatai gid paeaeanga togau ta ipakaka gid ta tikado kadonga arala ga tian annga toa titenai ga ila pagid deo pakakanga ad namer.

21 Nasangasanga ei mole tede ngan ipul ilolo ta ipalele ele kadonga, be mao. Ei itin ngan ipul ilolo mao. Ei iuanga ikakado ele kadonga arala maitne. 22 Ega, gau ga nakado ei ta ibada dibala kapei ta imanman mul aea. Be panua sapadua tikakado kadonga arala toman ngan ei, oangga titnan ele kadonga toa oa mao, eine ga tibada ieieinga kapei tau. 23 *Be gau ga narau ele gergeu ga timate. Toa bedaoa ta gid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga ga tuanga ga tiuatai kemi mambe gau matag inasnasi gid panua lolod ga laborad. Ta gau ga nakoli tutui ga ila pagimi kelede kelede ngan saoa kadonga akakado. 24 Be gimi panua padengada ngan tuanga Taiataira anasnasi ele paoatainga toa oa mao. Gid posanga toa tiuato ‘Satan ele posanga mumulnga,’ gimi ananale ngan mao. Ta gau ga nadol danga kulupu eta pade ga idae ngan gimi mao. 25 *Be manta akikisi matua lemi kadonga kemikemi ga irangrang ngan naluagau mulian.

26 Eaba sai iasal paraunga ga inasnasi kemi leg kadonga ga irangrang ngan madonga tanoeai kus, eine ga nadol gid alu busa ga tidae

* 2:20: 1Kin 16.31, 2Kin 9.22 * 2:23: Sng 7.9, Jer 17.10, PM 20.12-13 * 2:25: PM 3.11

ibageai.

27 *‘Ta ei ga imadid ga imugamuga ngan gid, mambe eaba ikikisi ele toto aen ta imariala kemi ngan gid ele sipsip, ga mambe eaba ipoga ulo ga irumrum alele.’

Eine ga imugamuga ngan gid lalaede mambe Tamag idol gau ga namugamuga ngan gid panua. 28 *Ga pade, gau ga nabada gigima gaisala aea§ ga ila pan. 29 Eaba sai itanga, manta ilongo kemi posanga toaine Itautau Tutui ikado ga ila pagid iaoa kelede ton Kristus.”

3

Posanga ila pagid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Sardis

1 *Eaba toa oa iposa pade ga bedane, “Be eao bode posanga ga ila pan anggelo toa imariala ngan gid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Sardis ga bedane:

Posanga ga gid ne inam pan Eaba toa ikikisi gigima lima ga rua ga ikikisi Deo Itautau Tutui toa idaba lima ga rua*. Gau naoatai ngan lem kadonga toa ngada ne. Panua tipakuru ngan go ta tikeo ga lem kadonga lolo matua aea imata bibita kemi, be tautaunga lem kadonga

* 2:27: Sng 2.8-9 * 2:28: PM 22.16 § 2:28: Gigima gaisala aea eine oanenga itna idodo Kristus ele taranga ga ieda kapei toa Itama ibada pan ngan imadid ga imugamuga ngan gid alu toa ngada ne. * 3:1: PM 1.4,16 * 3:1: Gera palongonga ngan posanga idil toaine Itautau Tutui toa idaba lima ga rua ngan 1.4.

lolo matua aea imate. ² Tota dae ngan lem enonga! Lem kadonga isaoa ienono kemi be imate maitne, eao manta pamatua! Ngansa gau nagera mambe lem kadonga kemikemi ngan ag Deo imata, eine imata karanga maitne. ³ *Tota matam nanan posanga kemi toa tipaola pago ga eao longo. Manta nasnasi kemi ta palele lem kadonga. Be oangga eao dae ngan lem enonga mao, gau ga nanam pago mambe eaba lublubnga aea, ta irangrang ngan eao oatai ngan ado imata isaoa gau ga nanama ngan ne mao.

⁴ *Be eao lem panua pidaede ngan tuanga Sardis tipamukmuknga led danga sisid mao. Gid ga tidol danga sisid bodbode ta tilalala toman ngan gau, ngansa nagera mambe led idil kemikemi imata karanga. ⁵ *Oangga sai iasal paraunga, ei ga idol danga sisid bodbode lalaede mambe gid pade. Ta gau ga nasamum ieda ngan laulau madonga kemi aea mao ga mao tau. Be gau ga naoaoa ngan ieda toa Tamag imatai ga gid ele angelo matadeai pade. ⁶ Eaba sai itanga, manta ilongo kemi posanga toaine Itautau Tutui ikado ga ila pagid iaoa kelede ton Kristus.”

Posanga ila pagid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Piladelpia

⁷ *Eaba toa oa iposa pade ga bedane, “Be eao bode posanga ga ila pan angelo toa imariala

* **3:3:** Mt 24.43-44, 1Te 5.2, PM 2.5, 16.15 * **3:4:** Jut 23 * **3:5:** IM 32.32-33, Mt 10.32, Lu 12.8 * **3:7:** Ais 22.22

ngan gid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Piladelpia ga bedane:

Posanga ga gid ne inam pan Eaba toa imata tutui tau ga ipasolan mambe Deo ele ul ienono ngan ei. Ei ikikisi maron kapei Devit ele atama aea kuklang. Oangga ei irepe atama, irangrang ngan eaba eta pade isaisai mao. Be oangga isaisai atama, irangrang ngan eaba eta irepe mao pade. ⁸*Gau naoatai ngan lem kadonga toa ngada ne. Ega, nadol atama ede matameai toa eaba eta pade irangrang ngan isaisai mao. Gau naoatai mambe eao uram katede, be eao nasnasi kemi leg posanga. Ta lem kadonga lolo matua aea ngan gau edag, eao pul murim ngan mao. ⁹*Ega, gid panua toa timan iaoa raring aea ton Satan, ga tipakaka ta tikeo ga gid Iuda ad, gau ga nasusuran gid ga tinam ta tikor aed boloma aempuiai, ta gid ga tiutai mambe gau nakim go tau toa mugaeai ga inam. ¹⁰*Leg posanga pago ngan madidnga matua ngan am kadonga kulupulupu, eao kikisi kemi. Tota gau pade ga nakikisi go ta irangrang ngan gid panua toa ngada ne tanoeai ad tobanga paeamao iuot ngan go mao.

¹¹ Gau nalat pago manmanae. Saa danga eao kikisi, manta kisi matua. Ta irangrang ngan eaba eta ipaeaoa am lasunga ga ila mao.

¹²*Oangga sai iasal paraunga, gau ga napagun ei mambe kadanga matua ede ngan ag Deo ele luma. Ei ga itnan luma toa oa mao ga mao tau.

* **3:8:** 1Ko 16.9 * **3:9:** Ais 45.14, 49.23, 60.14, PM 2.9 * **3:10:** Lu 21.19, 2Ti 2.12 * **3:12:** Ais 62.2, 65.15, PM 14.1, 21.2

Be gau ga nabode ag Deo ieda ga idae ngan ei ga ag Deo ele tuanga ieda pade. Eine Ierusalem pau toa isulug buburiai ga inam pan ag Deo. Be eine ga nabode gau edag pau ga idae ngan ei pade. ¹³ Eaba sai itanga, manta ilongo kemi posanga toaine Itautau Tutui ikado ga ila pagid iaoa kelede ton Kristus.”

Posanga ila pagid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Laodisia

¹⁴ Eaba toa oa iposa pade ga bedane, “Be eao bode posanga ga ila pan anggelo toa imariala ngan gid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga Laodisia ga bedane:

Posanga ga gid ne inam pan Eaba toa tiuato ei Tautaunga. Ei imata tutui tau ngan pamatuanga Deo ele posanga. Be somisomi ikakado posanga tautaunga kekelen. Ei iman ipu ngan Deo ele naurata ngan kadonga danga toa ngada ne ga iuot. ¹⁵ *Gau naoatai ngan lem kadonga toa ngada ne. Gau naoatai mambe eao memednga mao, be eao oanaoana mao pade. Man ga eao memednga, mao eao oanaoana, ta kemi. Be mao. ¹⁶ Eao oanaoana tede, be oanaoana tau mao, ga memednga mao pade. Tota gau ga naluatan go ga ot aoageai. ¹⁷ *Eao keo ngan go mulian ga bedane, ‘Gau leg pat busa. Gau nasuk gid danga sisid kemikemi busa, be napapauis ngan danga eta mao.’ Be mao. Eao oatai mao mambe lem madonga paeamao tau, ta irangrang ngan gid panua lolod isat ngan eao. Lem danga sisid imata karanga mao,

* **3:15:** Ro 12.11 * **3:17:** Lu 12.21, 1Ko 4.8

be matam sususu ga eao bangabanga pade.
18 *Tota napabib lem ga bedane: Manta ol leg gol kemikemi. Gol toa ne, nanono ngan dinga ga ila maraka, ta nasile aea sakirkir toa ngada oa. Toa bedaoa ta lem pat ga danga sisid busa. Be manta ol leg danga sisid bodbode ta pono ngan tinim. Toa bedaoa ta irangrang ngan eao bangabanga ga maeamaea go mao. Be manta ol leg danga matada aea keminga, ta sama ngan matam kadlo ta geragera pade.

19 *Panua sapadua nakimkim gid, eine nadaba gid ga napatutui gid. Tota manta marum tau ngan pulnga lolom. 20 *Ega, gau namadmadid atama iaoai ta natintin. Oangga sai ilongo lingeg ta irepe atama ngan gau, eine ga nadudunga ta naean toman ngan ei, ta ei ga ian toman ngan gau.

* 3:18: Ais 55.1 * 3:19: 1Ko 11.32, Ibr 12.6, PM 2.5 * 3:20: Ins 14.23

“Gau namadmadid atama iaoai ta natintin.”

²¹ Oangga sai iasal paraunga, gau ga na-

longean ei ta idio imado toman ngan gau ngan leg mul maron aea, lalaede mambe gau naeasal paraunga ta nadio namado toman ngan Tamag ngan ei ele mul maron aea. ²² Eaba sai itanga, manta ilongo kemi posanga toaine Itautau Tutui ikado ga ila pagid iaoa kelede ton Kristus.”

4

Deo ele mul maron aea buburiai

¹ *Ga kus ta matag ila ta nagera atama ede ipokakai buburiai. Be babanga toa mugaeai nalongo iposa pagau mambe taule ele tandanga, eine ikeo ga bedane, “Dae ga nam toa eko, ta gau ga napasolan go ngan saoa danga manta iuot muriai.” ² *Be mole mao, ngan tautaudig nagera mul maron aea ede ienono buburiai, ta Eaba ede imamado ngan. ³ *Be Eaba toa imamado oa, ele taranga birbirianga mambe pat iaspa ga singsingia mambe pat sardoniks. Be danga mambe aoara aea mariluangge ibaliu ngan mul maron aea toa oa. Be mariluangge toa oa birbirianga mambe pat emeral. ⁴ *Be mul maron aea sangaul rua igegea pange tibalil ngan mul kapei maron aea toa rabu oa. Be gadae ngan gid mul maron aea toa oa, madidnga sangaul rua igegea pange timamado. Gid led danga sisid bodbode, be tidol nakala gol laboradeai. ⁵ *Ngan mul maron aea toa rabu oa, nagera gla isamil ga nalongo tandanga kapeipei ga mariamba kluk. Be toa mul imatai

* **4:1:** PM 1.1,10 * **4:2:** Ais 6.1 * **4:3:** Ese 1.28 * **4:4:** PM 3.18 * **4:5:** Ese 1.13, Sek 4.2, PM 1.4, 8.5, 11.19, 16.18

oa, nagera usi lima ga rua irarabal ga ienono. Gid usi toa oa eine Deo Itautau Tutui toa idaba lima ga rua.* ⁶ *Be toa mul imatai oa, nagera danga mambe tad kapei toa imata iuot merengai tau lalaede mambe adial bodbode.

Be boloma ngan mul maron aea toa oa, masilau pange toa matad bibita timadmadid ga tibalil ngan. Be gid masilau toa oa, matad kadlo busa tau matadeai ga murideai. ⁷ Be masilau toa imuga oa, ei imata mambe laion ede, be masilau ede pade imata mambe bulmakao daenga pau aranga ede, be masilau tol aea imata mambe eababa, be masilau pange aea imata mambe man abalem ede irororo. ⁸ *Be gid masilau toa pange oa, gid kelede kelede bagbaged lima ga ede, be matad kadlo busa tau ipakaranga tinid ga bagbaged ibulolo pade. Be somisomi ado ga ado ga bong ga bong, tikakado posanga be tikaput ngan mao. Tikeo ga bedane,

“Maron Deo Matua Soke Tau
ei tutui, ei tutui, ei tutui.
Ei imamado mugaeai tau,
be labone imamado,
ta ei ga inam muriai pade.”

⁹ Gid masilau toa matad bibita oa tisoaso Deo ieda toa imamado ngan ele mul maron aea. Ei imamado somisomi ga ilalala ga ila. Gid tilolon ngan ei ga tiposa kemi ga ila pan. Ta somisomi

* **4:5:** Gera palongonga ngan posanga idil toaine Itautau Tutui toa idaba lima ga rua ngan 1.4. * **4:6:** Ese 1.5-10, 22, 10.14

* **4:8:** Ais 6.2, 3, Ese 1.18, 10.12

oangga tikakado toa bedaoa, ¹⁰*gid madidnga toa sangaul rua igegea pange oa tikor aed Deo imatai. Ei Deo toa imamado ngan ele mul maron aea, be imamado somisomi ga ilalala ga ila. Gid tisoa ieda be titatado ad nakala gol ga idio toa mul maron aea imatai. Ta tikeo,

11 “O Deo amai Maron, eao lem kadonga kemikemi imata karanga ga ienono!

Tota kemi ngan panua toa ngada ne tisoa eao edam, ga tilolon ngan eao, ga tipakuru ngan uram.

Ngansa eao kado danga toa ngada ne ga iuot.

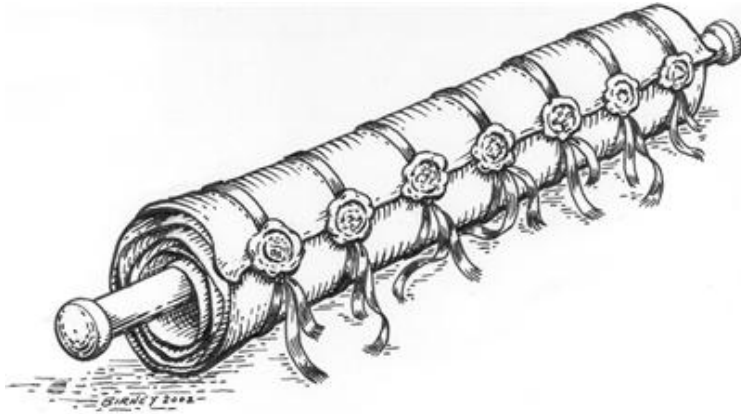
Be ngan eao lem kimnga, gid danga toa kelede kelede ne tiuot ga timamado.”

5

Ioanes igera laulau ede tipol ga tisaisai

¹*Be nagera Eaba toa imamado ngan mul maron aea ikikisi laulau ede ngan ibage oatai. Ngan laulau toa oa tibode posanga ga idae iloleai ga idibeai. Be tipol laulau toa oa, ta tipatoi abei itekea ga idae laulau iaoai palima ga rua ngan saisainga laulau toa oa. Be ngan gid patoinga toa lima ga rua oa tidol kilala ede.

* **4:10:** PM 19.4 * **5:1:** Ais 29.11, Ese 2.9-10

Laulau toman ngan aea patoinga lima ga rua

² Ta nagera angelo ede iura kapei ipotalae ta ikeo, “Eaba sai kemi ta irangrang ngan ipela laulau toa ne aea patoinga ta ipaola ga iuot?” ³ Be eaba eta buburiai, ga tanoelai, ga tano iloleai pade irangrang ngan ipaola laulau toa oa mao. Eaba eta irangrang ngan imata igera ga idudunga ngan mao pade. ⁴ Tota natangtang kapei ngansa eaba eta kemi irangrang ngan ipaola laulau toa oa ga imata igera ga idudunga ngan mao. ⁵ *Be ede ngan gid madidnga ikeo pagau ga bedane, “Tang mao. Ega, Laion toa iuot ngan lum pan Iuda, ei iasal paraunga. Ei mambe abei isalud pau ede pros ga idae ngan iaoa keleda pan maron kapei Devit. Ei ga irangrang ngan ipela laulau toa oa aea patoinga lima ga rua ta ipaola ga iuot.”

Ioanes igera Sipsip Inat

* 5:5: OM 49.9, Ais 11.1, 10, PM 22.16

6 *Idio ta nagera Sipsip Inat ede imadmadid rabu ngan mul kapei maron aea toa oa, ga rabu ngan gid madidnga ga gid masilau pange toa matad bibita. Sipsip toa oa imata mambe mugaeai tirau ei ga imate. Ei aea pelenga lima ga rua ga imata kadlo lima ga rua pade. Imata kadlo toa oa eine Deo Itautau Tutui idaba lima ga rua* toa isula gid ga tila ngan tibur toa ngada ne tanoeai. 7 Ta Sipsip Inat toa oa ila ibada laulau ga ikikisi. Laulau toa oa inam pan Eaba toa imamado ngan mul maron aea ga ienono ngan ibage oatai. 8 *Ibada laulau toa oa ga kus ta gid masilau pange toa matad bibita oa ga gid madidnga sangaul rua igegea pange tikor aed toa Sipsip Inat imatai. Gid keledede keledede tikikisi led arp ngan kadonga baunga, ga tikikisi gid loba gol toa nabene iuon ngan. Be nabene toa oa idodo Deo ele panua tututui led raring. 9 *Ta tikado baunga pau ede ga bedane,

“Eao eaba kemi tau, ta eao rangrang ngan badanga laulau toa oa ta pela aea patoinga ga blos.

Ngansa tirau go ga mate, ta ngan eao singim, eao ol mulian gid panua ga timan Deo ele.

Gid panua toa oa tinama ngan gid alu toa ngada ne, ga tibur toa ngada ne tanoeai,

* 5:6: Sek 4.10, Ins 1.36, PM 13.8 * 5:6: Gera palongonga ngan posanga idil toaine Itautau Tutui toa idaba lima ga rua ngan 1.4. * 5:8: Sng 141.2, PM 8.3-4 * 5:9: Sng 33.3, 40.3, 96.1, 98.1

ga posanga toa ngada ne tanoelai, ga tinid imata ede ga ede.

10 *Eao dol gid ga timamado Maron kapei ibageai ta tikado naurata mambe gid panua tenainga ad, ngan luanga gid panua ga tinam boloma pan Deo.

Ta gid ga timadid ga timugamuga ngan tibur toa ngada ne tanoelai.”

Tisoa Sipsip Inat ieda

11 *Ga kus ta matag ila ta nalongo anggelo busa linged. Gid timadid ga tibalil ngan mul kapei maron aea, ga gid masilau pange toa matad bibita, ga gid madidnga. Be dabad iuot busa tau, mambe bunoringring ga ringring ga ringring.

12 Linged kapei ta tikeo ga bedane,

“Sipsip Inat toa mugaeai tirau ei ga imate, ei kemi tau,

ta gid panua toa ngada ne manta tipakuru ngan ieda kapei, ga iura, ga ele oatainga, ga ele danga sisid kemikemi busa, ga tibaba taran ei, ga tilolon ngan ei, ga tisoa ieda!”

13 Ga kus ta nalongo danga toa ngada ne buburiai ga tanoelai ga tano iloleai ga tadiai ga danga toa ngada ne ienono ngan, linged kelede ta tikeo,

“Eaba toa imamado ngan ele mul maron aea, ga Sipsip Inat pade,

* **5:10:** IM 19.6, Ais 61.6, PM 1.6, 20.6

* **5:11:** Dan 7.10, Ibr 12.22

gisirua tirangrang ngan panua toa ngada ne tiposa kemi ga ila pagid, ga tilolon ngan gid, ga tisoa edad, ga tipakuru ngan urad ga edad kapepei somisomi ga ilalala ga ila!”

¹⁴ Be gid masilau pange toa matad bibita oa tikeo ga, “Eine tautaunga!” Ta gid madidnga tikor aed ga tisoa gisirua edad.

6

Sipsip Inat ipela gid patoinga toa ienono ngan laulau iaoo

¹ *Idio ta matag ila ta nagera Sipsip Inat ibada laulau toa aea patoinga lima ga rua ienono ngan, ta ipela patoinga toa imuga oa. Ga kus ta nalongo ede ngan gid masilau pange toa matad bibita oa iposa. Be ilinge mambe mariamba itang ta ikeo, “Eao nama!” ² *Be mole mao, nagera os bodbode ede. Be eaba toa imamado gadae ngan, ikikisi pandenga. Be tibada nakala ede ga ila pan mambe nakala togid panua tiasal paraunga. Ta ei ilalala ga ila ngan kadonga paraunga ta iuangga iasal gid alu busa ngan paraunga.

³ Idio ta Sipsip Inat ipela patoinga ede pade, ta nalongo masilau ede pade toa imata bibita oa ikeo ga bedane, “Eao nama!” ⁴ Tota nagera os ede pade iuot ga inam, be itin singsingia mambe dinga. Be eaba toa imamado gadae ngan, tibada edaeda kapei pan ta irangrang ngan ipaeabu ngan madonga lolo tarui aea. Ta ikado ga gid panua tanoeai tiparau pol ngan gid ga tipapamate

* **6:1:** PM 4.6-7, 5.1,6 * **6:2:** Sek 1.8, 6.1-6

ngan gid. Tibada didi kapei paraunga aea ga ila pan ngan kadonga naurata toa ne.

⁵ Idio ta Sipsip Inat ipela patoinga tol aea, ta nalongo masilau tol aea toa imata bibita oa ikeo ga bedane, “Eao nama!” Be mole mao nagera os kusuksuk ede, be eaba toa imamado gadae ngan ikikisi sikel ede ibageai.

Horace Knowles © 1954, 1967, 1972, 1995 The British and Foreign Bible Society

Sikel mugaeai aea

⁶ Ta nalongo babanga ede iuot rabu ngan gid masilau pange toa matad bibita oa ikeo ga bedane, “Eao la ta kado sapanga ga iuot tanoelai.

Ta annga aea olnga ga idaedae. Gid panua tiboko ngan ado dodol kelede, eine ga tibada pat irangrang ngan olnga wit ngan ulo kakauede kelede, mao tiuol bali plaoa irangrang mambe ulo gereirei tol. Be irangrang ngan eao paeabu ngan bude oliv aea ga oain mao.”

⁷ Idio ta Sipsip Inat ipela patoinga pange aea, ta nalongo masilau pange aea toa imata bibita oa ikeo ga bedane, “Eao nama!” ⁸ *Be mole mao nagera os ede itin eangonga tede, be itin ilaun imata puluanga. Be eaba toa imamado gadae ngan, ei ieda Matenga. Be Tibur togid Panua Matemate eine ilalala ga inasnasi ei. Gisirua tibada edaeda kapei ngan pamatenga gid panua tanoeai. Ta tirangrang ngan tipota gid ga tiuot iaoa pange. Be gisirua tirangrang ngan tipamate iaoa ede ngan gid toa pange oa. Ta gid ga timatemate ngan didi paraunga aea, ga sapanga, ga dibala, ga gid masilau saksak tanoeai aea tian gid.

⁹ Idio ta Sipsip Inat ipela patoinga lima aea, ta nagera panua matemate tautaudid timamado gadio ngan popou tenainga aea. Mugaeai ad isat tirau gid ga timate ngansa tikikisi matua Deo ele posanga ga tipapamatua posanga toa oa pade. ¹⁰ Gid tibaba kapei ta tikeo, “Maron, eao tutui tau ga nasi posanga tautaunga somisomi. Ngeda be eao pamadid gid panua tanoeai ngan posanga ta koli ga ila pagid ngan amai pamatenga?” ¹¹ *Idio ta tibada pononga bodbode mamarae ga ila pagid panua toa kelede kelede oa. Be tikeo pagid ga

* **6:8:** Jer 15.1-3, Ese 5.12, 17, 14.21 * **6:11:** PM 7.9, 13, 19.14

bedane, “Aearagimi kauteta pade ga ila irangrang ngan ami isat tipamate oaeoemi padengada ga gid panua toa lemi naurata kelede. Oangga tipamate gid lalaede mambe gimi, ta tiparangrang dabami ga imata karanga ga kus, eine Deo ga ikoli pagid ami isat ngan ami pamatenga.”

¹² *Idio ta nagera Sipsip Inat ipela patoinga lima ga ede aea. Be mole mao nauruge kapei ede iuot tanoeai, ta ado imata ipul ei ga iuot dodom ga kusuksuk mambe danga sisid mok aea. Be taiko ipul ei pade ga iuot singsingia mambe sing. ¹³ *Be gid gigima mariambai titap ga tisulug tanoeai mambe rai kapei inuga abei fik ta itautau toa iblabla maitne oa titap ga tisulug. ¹⁴ *Be mariamba itakai ga manmanae ipolei mambe laulau ede tipol. Be gid lusi ga inu toa ngada oa titnan mulid ga tidio alele.

¹⁵ *Be gid mamaron kapepei tanoeai ad, ga gid panua toa edad kapepei, ga gid madidnga togid panua paraunga ad, ga gid panua toa led pat ga danga sisid busa, ga gid panua toa urad kapepei, ga gid paeaeanga sapaeen, ga gid panua toa tiboko mambe paeaeanga sapaeen mao, gid toa ngada oa timumul ngan gid pat ibaba ga gid pat kapepei lusiai. ¹⁶ *Ta tibaba ga ila pagid lusi ga pat kapepei ta tikeo ga bedane, “Atap ga asulug ta apamumul gai! Toa bedaoa ta gai arangrang ngan amumul ngan Eaba toa imamado ngan ele mul maron aea, ta Sipsip Inat ele kadonga lolo

* **6:12:** Mt 24.29, PA 2.20, PM 8.12, 11.13, 16.18 * **6:13:** Ais 34.4
 * **6:14:** PM 16.20 * **6:15:** Ais 2.10,19,21 * **6:16:** Lu 23.30

bake aea irangrang ngan iuot ngan gai mao.
 17 *Ngansa gisirua led ado kapei ngan pasolannga led kadonga lolo bake aea, ta iuot ne. Be sai ga irangrang ngan imadid matua?”

7

Gid panua toa tibada Deo ele kilala

1 *Ga kus ta nagera anggelo pange timadmadid ngan tano igal toa pange oa, be tipakala gid rai toa pange oa ta irangrang ngan tiuso tano mao, ga tad mao, ga gid abei mao pade. 2 Be gid anggelo toa pange oa tibada edaeda kapei ta tirangrang ngan tipaeabu ngan tano ga tad. Ga kus ta nagera anggelo ede pade idae toa ado ele parangai ga inam, be ikikisi Deo toa imamado somisomi ne ele kilala. Ei ipotalae kapei ga ila pagid anggelo toa pange oa 3 *ta ikeo ga, “Irangrang ngan gimi apaeabu ngan tano ga tad ga gid abei maitne. Asanga gai ta adol Deo ele kilala ga idae gid ele paeaeanga bolaboladeai ge. Ga kus ta ala apaeabu ngan gid danga sisid.” 4 *Idio ta nalongo tiuato gid panua toa tibada Deo ele kilala oa, dabad iuot bunoringring buno, bunoringring sangaul pange, igegea bunoringring pange (144,000). Gid panua toa oa tinama ngan lum toa ngada ne Israel aea.

5 Ngan lum pan Iuda, gid panua toa tibada Deo ele kilala, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua (12,000).

* 6:17: Jol 2.11, Mal 3.2 * 7:1: Jer 49.36, Dan 7.2 * 7:3: Ese 9.4, 6, PM 9.4 * 7:4: PM 14.1,3

Be ngan lum pan Ruben, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

Be ngan lum pan Gat, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

⁶ Be ngan lum pan Aser, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

Be ngan lum pan Naptali, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

Be ngan lum pan Manase, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

⁷ Be ngan lum pan Simeon, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

Be ngan lum pan Livai, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

Be ngan lum pan Isakar, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

⁸ Be ngan lum pan Sebulun, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

Be ngan lum pan Iosep, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua.

Be ngan lum pan Benjamin, dabad iuot bunoringring sangaul, bunoringring rua. Gid toa ngada oa tibada Deo ele kilala.

Ipom kapei tau toa tidol pononga bodbode mamarae tisoa Deo ieda

⁹ Ga kus ta nagera ipom kapei ede. Be dabad kapei tau ta irangrang ngan eaba eta iuade gid mao. Gid tinama ngan gid alu toa ngada ne, ga tibur toa ngada ne tanoelai, ga posanga toa ngada ne tanoelai, ga tinid imata ede ga ede. Timadmadid mul kapei maron aea imatai ga Sipsip Inat imatai. Be tidol pononga bodbode mamarae ga

tikikisi abei babaka ilaun ngan baged. ¹⁰ *Ta timemetae kapei ngan posanga ta tikeo,

“Tapakuru ngan ada Deo toa imamado ngan mul maron aea ga Sipsip Inat pade!
Gisirua kekelegid tibada gita mulian ta tamamado kemi.”

¹¹ Be gid anggelo busa toa timadmadid ga tibalil ngan mul kapei maron aea, ga gid madidnga, ga gid masilau pange toa matad bibita, gid toa ngada oa timouru ga matad isulug tanoeai, be tisoa Deo ieda ¹² *ta tikeo,

“Eine tautaunga!
Gita toa ngada ne takado posanga kemi ngan ada Deo ga tasoia ieda.
Tapakuru ngan ieda kapei ga iura ga ele oatainga kapei.
Taposa kemi ga ila pan, ga talolon ngan ei somisomi ga ilalala ga ila.
Eine tautaunga!”

Gid ipom toa tidol pononga bodbode, ad kadonga kulupulupu kus

¹³ Idio ta ede ngan gid madidnga ibeta gau bedane, “Gid panua toa tidol pononga bodbode mamarae ne, gid sapadua, be tinam sida?”

¹⁴ *Ta nakoli ele posanga bedane, “Maron, eao oatai.”

Ta ikeo ga, “Gid ipom toa ne timadid matua ga tiasal kadonga kulupulupu kapei tau. Gid timum

* **7:10:** PM 5.6-7 * **7:12:** PM 5.12 * **7:14:** Dan 12.1, Mt 24.21

led pononga mamarae ngan Sipsip Inat ising, ta iuot bodbode tau.

15 “Tota timadmadid Deo ele mul maron aea imatai
ta tikakado naurata raring aea ado ga ado ga
bong ga bong toa Deo ele lumaeai.

Ta Deo toa imamado ngan ele mul maron aea, ei
ga irobi gid ngan aea molomolo ta imariala
kemi ngan gid.

16 *Be gid ga pitoreagid pade mao,
ga marumian gid pade mao.

Be ado ga ilang karkar gid pade mao,
ga danga eta pade irangrang ngan ilaba tinid
mao ga mao tau.

17 *Ngansa Sipsip Inat toa imamado rabu ngan
mul kapei maron aea, ei ga imariala kemi
ngan gid mambe eaba imariala ngan ele
sipsip.

Ta ei ga imugamuga ngan gid ta ibada gid ga
tila ngan gid eaumata kemikemi tilelele.

Be Deo ga ipusi matad sul toa ngada oa ga ila, ta
gid ga titang pade mao.”

8

*Sipsip Inat ipela laulau aea patoinga lima ga
rua aea*

¹ Idio ta Sipsip Inat ipela laulau aea patoinga
lima ga rua aea, ta tibur toa ngada oa buburiai
ikuranono ga ila irangrang ngan ado imata ilia
kelede.

* 7:16: Ais 49.10 * 7:17: Sng 23.2, Ais 25.8, PM 21.4

² Ta nagera gid anggelo lima ga rua timadmadid Deo imatai. Be tipan gid anggelo toa kelede kelede oa led taule.

³ *Ga kus ta anggelo ede pade inam ta imadid boloma ngan popou tenainga aea. Ei ikikisi loba gol nabene aea, be tibada nabene kapei tau ga ila pan, ngan itenai toman ngan gid panua tututui toa ngada oa led raring. Tenainga toa oa, ei ga ikado ngan popou gol toa ienono mul maron aea imatai. ⁴ Ta nabene toa ienono anggelo ibageai oa, aea basu toman ngan gid panua tututui led raring puk ga idae ga ila pan Deo. ⁵ *Idio ta anggelo ibada dinga igirar ngan popou tenainga aea, ta inonoi ngan loba nabene aea toa oa ga iuon. Ga kus ta itado ga isulug tanoelai. Tota pelaka ger, ga tandanga kapeipei iuotot, ga gla isamil alele, ga nauruge inuga tano.

Anggelo pange tiuso led taule

⁶ Idio ta gid anggelo toa lima ga rua oa tisoa led taule ga idae aoadeai.

⁷ *Io, anggelo toa imuga oa iuso ele taule. Be mole mao aoara idildil matua mambe patpat itap toman ngan dinga toa tibul ngan sing. Titado gid danga toa oa ga isulug tanoelai, ga kus ta dinga inono tano. Ta eine mambe tipota tibur toa ngada oa tanoelai ga iuot tol. Ta tano idanga ede ngan gid tol, dinga inono ga kus toman ngan aea abei. Be gilgilnga toa ngada oa, dinga inono ga kus pade.

⁸ Idio ta anggelo ede pade iuso ele taule. Be mole mao titado danga ede ga isulug tadiai.

* **8:3:** IM 30.1-3, PM 5.8 * **8:5:** IM 19.16-19, Wkp 16.12, PM 11.19, 16.18 * **8:7:** IM 9.23-26, Ese 38.22, Jol 2.30

Danga toa oa mambe lusi kapitnami toa dinga inono ga irarabal. Danga toa oa isulug tadiai ga kus ta eine mambe tipota tad ga iman tol. Ta tad idanga ede ngan gid toa tol oa ipul ei ga iuot sing. ⁹ Ta gid ia ga masilau tad aea ngan tad idanga ede ngan gid toa tol oa timate. Be gid oaga toa ngada oa ngan tad idanga ede toa oa tiduaea ga kus pade.

¹⁰ Idio ta anggelo tol aea iuso ele taule. Be mole mao gigima kapei ede toa irarabal mambe usi, itap mariambai ga isulug. Ta eine mambe tipota gid eau ga gid eaumata ga tiuot iaoa tol. Ta gigima toa oa itap ga isulug ngan iaoa ede ngan gid toa tol oa. ¹¹ *Gigima toa oa ieda Ipaipai. Ta ikado ga gid eau ngan iaoa ede ngan gid toa tol oa manad paipai. Ta panua busa tiun eau toa oa ga timatemate, ngansa ipaipai paeamao tau.

¹² *Idio ta anggelo pange aea iuso ele taule. Be eine mambe tipota ado ga taiko ga gid gigima ga tiuot iaoa tol. Ta tipaeabu ngan iaoa ede ngan gid toa tol oa, ta ado idanga ede itara mao, ga taiko idanga ede itara mao, ga gid gigima iaoa ede ngan gid toa tol oa titara mao pade. Tota bong ilia ede ga ado ilia ede aea taranga eta mao.

¹³ *Idio ta matag ila ta nalongo man abalem ede iroero mariamba irabuiai. Ta ipotalee kapei ga bedane, “Paeamao, paeamao, paeamao tau ngan gid panua tanoesai! Ngansa oangga gid anggelo tol pade tiuso led taule, eine kadonga kulupulupu tau ga iuot ngan gid panua.”

* **8:11:** Jer 9.15 * **8:12:** Ese 32.7, PM 6.12-13 * **8:13:** PM 9.12, 11.14

9

Anggelo lima aea iuso ele taule

¹ *Idio ta anggelo lima aea iuso ele taule. Ga kus ta nagera gigima ede itap buburiai ga isulug tanoelai. Be tibada atama ede aea kuklang ga ila pan gigima toa oa. Atama toa oa ipakala baba kilikilinga iaoa. Baba kilikilinga toa oa isulug ga ila, be ipu eta mao. ² *Idio ta gigima irepe atama toa oa, ta basu kapei puk ga idae mambe suksuknga kapei ede aea basu. Be basu toa oa iuon mariambai ta ipakala ado imata ga ila dodom. ³ Be gid gurisi tiuot basu iloleai ta tisulug ga tinam tanoelai. Gid tibada pamatuanga ta urad mambe apap tano aea, ta tirangrang ngan tingotngot gid panua. ⁴ *Gid gurisi toa oa tinasi renrennga ede toa ipaidi gid ta tirangrang ngan tipaeabu ngan gid abei ga gilgilnga mao. Tinasi renrennga toa oa ta tila tipaeabu ngan gid panua kekelegid toa Deo ele kilala ienono ngan bolabolad mao. ⁵ Be tibada pamatuanga ngan pamatenga gid panua mao. Tirangrang ngan tipaieiei gid ga ila irangrang ngan taiko lima mon. Be ieieinga toa tikado, eine lalaede mambe apap tingot gid panua. ⁶ *Ngan ado toaiua, gid panua ga tiloilo edap ngan matenga ga mao. Lolod ga ikim tau ngan timate, be led edap eta mao.

⁷ *Gid gurisi matad mambe os toa tipasogo ngan paraunga. Be laboradeai, tidol danga ede mambe nakala gol. Be matad mambe gid eababa

* **9:1:** PM 20.1 * **9:2:** OM 19.28, IM 10.12-15, Jol 2.2,10 * **9:4:** PM 7.3 * **9:6:** Jop 3.21, Jer 8.3 * **9:7:** Jol 2.4

matad. ⁸ *Launid mamarae mambe gid taine launid, be luod mambe laion luod. ⁹ *Be gogod aea pakalanga eine mambe gid pakalanga aen, be bagbaged ele tandanga eine klok ga klok mambe os busa tiladlado ga tidada karis ga tila ngan paraunga. ¹⁰ Uuid mambe gid apap uuid, be led ido toa ienono ngan uuid, iura kapei ta irangrang ngan ipaieiei gid panua ngan taiko lima. ¹¹ Ad maron toa imugamuga ngan gid, eine anggelo baba kilikilinga aea. Anggelo toa oa ieda ngan posanga Ibru eine Abadon. Be ngan posanga Grik ieda Apolion.*

¹² Io, danga paeamao ede ila na. Be teta pade danga paeamao rua pade ga tinam.

Anggelo lima ga ede aea iuso ele taule

¹³ Idio ta anggelo lima ga ede aea iuso ele taule, ta nalongo babanga ede iuot rabu ngan gid pelenga ngan popou tenainga aea igal toa pange oa. Popou gol toa oa ienono Deo imatai. ¹⁴ Babanga toa oa ikeo pan anggelo lima ga ede aea toa ikikisi ele taule. Ikeo ga bedane, “Gid anggelo pange toa tiaud gid ga timamado eau kapei Iupretis isaleai, la pola gid ta longean gid ga tila.” ¹⁵ Tota ila ipola gid anggelo toa pange oa ta irangrang ngan tipota gid panua toa ngada ne tanoeai ga tiuot iaoa tol, ta tiuangga tirau iaoa ede ngan gid toa tol oa ga timate. Gid anggelo toa oa tirere ga tisangasanga led ado imata toa oa. Mugaeai ga inam, Deo isio ado imata ga taiko ga taun ga rai toaiua ngan

* **9:8:** Jol 1.6 * **9:9:** Jol 2.5 * **9:11:** Edaeda toa rua ne Abadon ga Apolion ipu ga eine eaba toa ele paeabunga sat.

tikado naurata toa ne. ¹⁶ Be gid panua paraunga ad toa timamado ngan os, nalongo tikeo ga dabad iuot bunoringring bunoringring, be tugalbatan pabuno rua (200 milion).

¹⁷ Ngan danga toa Deo ipasolan pagau mambe anunug, nagera gid os ga gid panua timamado gadae ngan gid, gogod aea pakalanga eangonga ga bil ga singsingia mambe dinga. Be gid os laborad imata mambe ga laion laborad. Be ngan aoad, dinga iuotot toman ngan basu ga pat kaeau kakatol. ¹⁸ Ta eine mambe tipota gid panua toa ngada ne tanoeai ga tiuot iaoa tol. Ta dinga ga basu ga pat kaeau kakatol toa oa ipamukuru panua busa, ta panua iaoa ede ngan gid toa tol oa timate. ¹⁹ Gid os toa oa, urad ienono ngan aoad ga uuid. Ngansa uuid lalaede mambe mota. Be uuid toa oa, laborad pade, ta ngan laborad toa oa tipapaeabu ngan gid panua.

²⁰ *Be gid panua padengada tanoeai, dinga ga basu ga pat kaeau kakatol toa oa ipamukuru gid mao. Be gid tipul lolod eta mao. Tiparpar maitne ngan kadonga raring ngan gid danga toa tikakado ngan baged. Tota tiraring ngan gid antu ga deo pakakanga ad namer gol, ga silva, ga bras, ga pat, ga abei. Gid namer toa oa tirangrang ngan tigeragera mao, ga tilongolongo mao, ga tilalala mao pade. ²¹ Gid panua toa oa led kadonga sasat ga bedane: Tiraurau panua padengada ga timate, ga tikakado borou, ga tikakado kadonga arala, ga tilublub panua padengada led danga sisid. Be gid tipul lolod eta ngan led kadonga sasat toa oa mao.

* **9:20:** Sng 115.4-7, 135.15-18, Dan 5.23, PM 16.9,11

10

Anggelo ibada laulau ede ga ila pan Ioanes ta ian

¹ Idio ta nagera anggelo ede pade iura kapei. Ei isulug buburiai ga inam, be ipono itin ngan gid laulau buburiai aea. Be gadae ngan ilabora, nagera aoara aea mariluangge. Be imata itara mambe ado, be iae imata mambe luma aea kadanga toa dinga irarabal ngan. ² Toa ibageai oa ikikisi laulau kakauede ipokakai ga ienono. Ngan iae oatai iuad tad, be ngan iae angas iuad tano. ³ Ei ingangar kapei tau mambe laion iaoa ingongo. Be ingangar kapei toa bedaoa ga kus ta nalongo pelaka toa lima ga rua oa tikururu ga tiposaposa. ⁴ *Pelaka toa lima ga rua oa tiposaposa ga kus, ta naoangga nabode led posanga ga idae ngan laulau. Be nalongo babanga ede isulug buburiai ga inam ta ikeo ga, “Posanga toa gid pelaka lima ga rua tiposaposa ngan ne, eao kapin ga idio. Irangrang ngan eao bode mao.”

⁵ *Idio ta anggelo toa imadmadid ga isakaka ngan tano ga tad, ei isoa ibage ga idae buburiai. ⁶ Ta ikado posanga tautauga ede ngan Deo ieda toa imamado somisomi ga ilalala ga ila. Ei Deo toa ikado bubur ga tano ga tad ga danga toa ngada ne ienono ngan. Ta anggelo iposa tautauga gadae ta ikeo, “Tautauga, Deo ga ikado aea gerei mao ga mao tau. ⁷ *Be ngan ado toa anggelo lima ga rua aea iuangga iuso ele taule ga ele tandanga iuot, posanga toa Deo irau ga ienono mumulnga

* **10:4:** Dan 12.4,9 * **10:5:** Lo 32.40, Dan 12.7 * **10:7:** Amo 3.7

mugaeai ga inam, eine ga iuot tautaunga, lalaede mambe ipaola posanga ngan pagid ele paeaeanga toa tibabada iaoa.”

⁸ Ga kus ta babanga toa nalongo buburiai ga inam, iposa pagau pade ta ikeo, “La pan anggelo toa isakaka ngan tano ga tad ta bada laulau toa ipokakai ga ienono ibageai.”

⁹ *Tota nala pan anggelo toa oa ta nabeta ei ngan ibada laulau kakauede toa oa pagau. Ta ikeo, “Bada ta ean. Eine ga ikado ga apam ipulpul ei. Be aoameai eine ga imana marilonga mambe bon isul.” ¹⁰ Tota nabada laulau kakauede toa ienono ibageai oa ta naean. Aoageai, imana marilonga mambe bon isul, be nason ga ila ga kus, ta ikado ga apag ipulpul ei. ¹¹ Ga kus ta tikeo pagau ga bedane, “Eao manta bada Deo iaoa pade, ta kado posanga ngan gid alu busa, ga tibur busa, ga gid tuanga busa led posanga, ga gid mamaron kapepei busa.”

11

Panua rua tipamatua Deo ele posanga

¹ *Idio ta tibada toto leoanga aea ede pagau, imata mambe toto lalalanga aea, ta tikeo pagau ga bedane, “Bada toto toa ne ta leoa ngan Deo ele luma ga popou tenainga aea, ga oade gid panua raring ad toa eoa. ² *Be irangrang ngan eao leoa tibur rourounga aea rabu ngan Deo ele luma aea ala toa rua oa mao. Eao tnan ga idio, ngansa tibur toaine iman gid alu padengada led. Ta tuanga

* **10:9:** Ese 2.8–3.3 * **11:1:** Ese 40.3, Sek 2.1-2 * **11:2:** Lu 21.24, PM 13.5

toa Deo ele ul ienono ngan toman ngan tibur toa oa, eine ga ienono ngan gid alu padengada baged, ta gid ga tipakiukiu tibur toa oa ga ila irangrang ngan taiko sangaul pange igegea rua. ³Ta gau ga nabada edaeda kapei pagid leg panua rua toa tipamatua leg posanga, ta gisirua ga tidol danga sisid mok aea ta tibabada aoag ga ila irangrang ngan ado bunoringring ede, buno rua, sangalima sangaul ede (1,260)*.” ⁴*Panua toa rua ne mambe abei oliv rua ga mambe lam iae rua toa timadmadid Maron imatai. Maron toa oa imadid ga imugamuga ngan tibur toa ngada ne tanoeai. ⁵*Be oangga sai itoba ngan paieieinga gisirua, eine ga dinga iuot gisirua aodeai ta inono ad miri itamatama ga kus. Panua sapadua tiuangga tipaieiei gisirua, manta timate tota be-daoa. ⁶*Panua toa rua ne tibada edaeda kapei ta tirangrang ngan tipakala mariamba, ta aoara ga itap mao ngan gid ado toa tibada Deo iaoa ngan. Ga pade, tibada edaeda kapei ta tirangrang ngan tipul gid eau ga tiuot sing ga tikado pamukurunga imata ede ga ede iuotot tanoeai. Gisirua tirangrang ngan tikakado gid danga toa ne ga iuot ta inasi led kimnga.

⁷*Be oangga gisirua tipasala led naurata ngan pamatuanga Deo ele posanga ga kus, eine masilau saksak ga itnan baba kilikilinga ga idae ta

* **11:3:** Ado bunoringring ede, buno rua, sangalima sangaul ede (1,260), oangga taoade ga tapaluplup, eine lalaede mambe taiko sangaul pange igegea rua (11.2), ga mambe rai tol ga ilia (12.14).

* **11:4:** Sek 4.3,11-14 * **11:5:** 2Sml 22.9, Sng 97.3 * **11:6:**

IM 7.17-20, 1Sml 4.8, 1Kin 17.1 * **11:7:** Dan 7.21, PM 12.17, 13.7, 17.8

iparau pagisirua ta iasal gid ga ipamate gid. ⁸ *Ta gisirua patid ga idio ienono tuanga kapei aea edap isaleai. Tuanga toa oa tatado oanenga itna ngan ta taoato ieda Sodom ga Isip. Toa eoa tipatoto gisirua ad Maron ngan abei tabala ga imate. ⁹ Be panua edengada ngan alu toa ngada ne, ga tibur toa ngada ne tanoelai, ga gid posanga imata ede ga ede, ga tinid imata ede ga ede, gid ga timamaran gisirua patid be tilongean eaba eta ga itaian gid mao. Tikakado toa bedaoa ga ila irangrang ngan ado tol ga ilia. ¹⁰ Ta gid panua tanoelai ga tinid igelgel ngan gisirua led matenga, ta tikado tingelgel ga tiabalan gid tenainga pol ngan gid. Ngansa panua toa rua oa tibada Deo iaoa be tipaieiei gid panua tanoelai.

¹¹ *Be ado tol ga ilia kus, ta Deo iaoa uru mata bibita aea ila idudunga ngan gisirua, ta tidae timadid. Tota gid panua toa timamaran, timataud kapei tau. ¹² *Be gisirua tilongo babanga kapei ede isulug buburiai ga inam ta ikeo, “Gimirua adae ga anam toa eko!” Tota gisirua tidae ga tila buburiai, be ad miri itamatama matad inono gid. Be laulau ede irobi gid ta tidae ga tila.

¹³ *Be tutui ngan ado imata toaiua, nauruge ede kapei tau inuga tano, ta tuanga kapei idanga ede aea luma toa ngada oa grum ga tisulug. Be ngan tuanga idanga lima ga pange, gid luma timadmadid kemi maitne. Be panua toa timate ngan nauruge toa oa, dabad iuot bunoringring lima bunoringring rua (7,000). Be gid panua

* **11:8:** Lu 13.34 * **11:11:** Ese 37.5,10 * **11:12:** 2Kin 2.11

* **11:13:** PM 6.12, 16.18

padengada toa timukuru mao, timataud ta tisoa Deo buburiai aea ieda.

¹⁴ *Io, danga paeamao rua inam ga ila na. Be danga paeamao tol aea, teta pade ga inam.

Anggelo lima ga rua aea iuso ele taule

¹⁵ *Idio ta anggelo lima ga rua aea iuso ele taule. Ta ipom buburiai tipotalae kapei ta tikeo,

“Tibur toa ngada ne tanoeai toman ngan aea danga sisid kemikemi, labone iman tibur ton ada Maron Deo ga ton ele eaba toa tiuato ei Kristus†.

Ta ei ga imadid ga imugamuga somisomi ga ilalala ga ila.”

¹⁶ Ta gid madidnga sangaul rua igegea pange toa timamado ngan led mul maron aea toa Deo imatai oa, timouru ta tidol matad ga isulug tanoeai. Ta tisoa Deo ieda ¹⁷ ta tikeo,

“O Maron Deo Matua Soke Tau, eao mamado labone ga mugaeai pade.

Gai aposa kemi ga ila pago,
ngansa ngan uram kapei tau eao madid patautene ta mugamuga ngan tibur toa ngada ne tanoeai.

¹⁸ *Gid alu tanoeai ad lolod bake, be eao lem kadonga lolo bake aea inam.

* **11:14:** PM 9.12 * **11:15:** IM 15.18, Sng 10.16, Dan 2.44, 7.14 † **11:15:** Gera palongonga ngan posanga idil Kristus ngan Mt 1.16. * **11:18:** Sng 110.5, 115.13, Ro 2.5, PM 20.11-13

Ta labone eine eao lem ado ngan pamadidnga gid matemate ngan posanga.

Ta eao ga lasu kemi gid lem paeaeanga toa tibabada aoam.

Ga pade, eao ga lasu kemi gid panua tututui ga gid panua toa tilolon ngan eao edam.

Eine eao lem panua toa edad kapeipei ga gid panua toa edad mao pade.

Ta labone eine eao lem ado ngan paeabunga gid panua toa tipaeabu ngan tano.”

¹⁹ *Ga kus ta Deo ele luma toa buburiai oa ipokakai. Ta ele korol apu aea ienono masaeai toa ele luma iloleai oa. Be gla isamil alele, ga tandanga kapeipei iuotot, ga pelaka ger, ga nauruge kapei inuga tano, ga aoara idildil matua mambe patpat itaptap.

12

Ioanes igera taine ede ga ureru kapitnami

¹ Ga kus ta kilala kapei ede iuot mariambai. Taine ede ipit ado ngan itin mambe pononga. Be taiko ienono iae ibuloloeai. Be ngan ilabora, idol gigima sangaul igegea rua mambe aea nakala.

² *Ei iapa ta teta pade iuangga ipopo gergeu. Ta ieieinga poponga aea iuot ngan ei ta ingangar.

³ *Be mole mao kilala ede pade iuot mariambai. Ureru kapitnami ede iuot, be itin singsingia ga ilabora lima ga rua. Be ilabora aea pelenga sangaul. Be ngan ilabora toa lima ga rua oa,

* **11:19:** Ibr 9.4, PM 8.5, 15.5, 16.21 * **12:2:** Mai 4.10 * **12:3:** Dan 7.7

idol nakala lima ga rua mambe nakala togid mamaron kapepei. ⁴*Be ngan iuui, ipopor gigima busa mariambai ta itado gid ga tisulug tanoeai. Eine mambe ipota gid gigima mariambai ga tiuot iaoa tol. Ta iaoa ede ngan gid toa tol oa tisulug tanoeai. Be ureru imadmadid boloma ngan taine toa iuangga ipopo. Ta oangga taine ipopo gergeu ga kus, eine iuangga ison ele gergeu toa oa ga ila. ⁵*Idio ta taine toa oa ipopo gergeu aranga. Gergeu toa oa eine ga imadid ga imugamuga ngan gid alu toa ngada ne tanoeai mambe eaba ikikisi ele toto aen ta imariala kemi ngan gid ele sipsip. Be taine toa oa ipopo ga kus ta tisoa ele gergeu ga idae ga ila pan Deo toa imamado ngan ele mul maron aea. ⁶Be taine toa oa iaoa ga ila ngan tibur modamodanga. Deo ikoromot tibur ede toa eoa ngan ei, ta iuangga imariala kemi ngan ei ga ipanpan aea annga ga ila irangrang ngan ado bunoringring ede, buno rua, sangalima sangaul ede (1,260).

⁷*Idio ta paraunga kapei iuot buburiai. Mikael toman ngan ele anggelo tiparau pan ureru toa oa, be ureru toman ngan ele anggelo tikoli paraunga ga ila pagid. ⁸Be ureru iura irangrang mao. Tota led tibur eta buburiai pade mao. ⁹*Titado ureru toa kapitnami oa ga isulug tanoeai. Urueru toa oa ei mota mugaeai aea toa tiuato ei eaba paeamao ga Satan. Ei ipakaka gid panua toa ngada ne tanoeai. Be titado ei ga isulug tanoeai toman ngan gid ele anggelo.

* **12:4:** Dan 8.10 * **12:5:** Sng 2.9, Ais 7.14, 66.7, PM 19.15

* **12:7:** Jut 9 * **12:9:** OM 3.1, 14, Lu 10.18, PM 20.2

10 *Ga kus ta nalongo babanga kapei ede buburiai ikeo ga bedane,

“Patautene ada Deo ibada gita mulian, ta iura kapei iuot masaeai. Ta danga toa ngada ne ga ienono ei kekelen ibageai.

Ei ibada edaeda kapei ga ila pan ele eaba toa tiuato ei Kristus*.

Ngansa eaba paeamao toa isolsol gid oaeoeda ngan posanga somisomi bong ga ado toa ada Deo imatai oa, patautene titado ei ga isulug tanoeai.

11 Be oaeoeda toa oa tiasal eaba paeamao ngan Sipsip Inat ising ga ngan led posanga toa tikado ngan pamatuanga Deo ele posanga.

Be gid tikim tau led madonga tanoeai mao.

Tota lolod matua ngan pamatuanga Deo ele posanga ga irangrang ngan led matenga, be timataud mao.

12 *Tota eao bubur, manta tinim igelgel toman ngan gid panua toa timamado nena!

Be eao tano ga tad, paeamao tau ngan gimil!

Ngansa eaba paeamao isulug ga ila pagimi na.

Ei ilolo bake tau,

ngansa iuatai mambe ele ado imata mama-rae mao.”

13 Io, ureru igera mambe titado ei ga isulug tanoeai. Tota ila ibutatan taine toa ipopo gergeu

* 12:10: Jop 1.9-11, Sek 3.1 * 12:10: Gera palongonga ngan posanga idil Kristus ngan Mt 1.16. * 12:12: Ais 44.23, 49.13

aranga. ¹⁴ *Be tibada man ibagbage rua ga ila pan taine toa oa, mambe man abalem kapei ede ibagbage. Toa bedaoa ta irangrang ngan iroro ga ila ngan tibur modamodanga, aluai ngan ureru toa oa. Toa eoa Deo ga imariala ngan ei ga ipanpan aea annga ga irangrang ngan aea rai tol ga ilia. ¹⁵ Be ureru iluatan eau ga iuot iaoai ta iuot mambe eau aea salia kapei ta iuanga itilak taine toa oa ga ila. ¹⁶ Be tano ilua taine toa oa, ta ipokaka iaoa ta ison eau kapei toa ureru iluatan ga iuot. ¹⁷ *Tota ureru ilolo bake pan taine toa oa ta ila ikado paraunga kapei pagid ele gergeu padengada. Gid gergeu toa oa tinasnasi Deo ilinge ga lolod matua ngan Iesus ele posanga. ¹⁸ Be ureru imadmadid labiai, boloma ngan tad.

13

Masilau saksak iuot tadiai

¹ *Ga kus ta nagera masilau saksak ede idae tadiai ga inam. Ei ilabora lima ga rua be aea pelenga sangaul. Be ngan aea pelenga toa keledede keledede oa imata, nakala ienono mambe nakala togid mamaron kapeipei. Be ngan ilabora toa keledede keledede oa, gid edaeda ienono. Gid edaeda toa oa eine ngan badanga Deo imul. ² *Masilau saksak toa nagera oa imata lalaede mambe lepat*. Be iae imata lalaede mambe bea iae. Be iaoa imata lalaede mambe laion iaoa. Urueru ibada iura ga ila pan masilau saksak toa

* **12:14:** Dan 7.25, 12.7 * **12:17:** PM 11.7 * **13:1:** PM 12.3, 17.3,7-12 * **13:2:** Dan 7.4-6 * **13:2:** Lepat eine pusi saksak ede toa itin ilaun igalkomokomo.

ne, ta idol ei ga iuot maron kapei ede ta ieda kapei tau. ³*Be ngan masilau saksak toa ilabora ede oa, aea tibun ienono. Imata mambe mugaeai tirau ei ga imate, be aea tibun toa oa imisi ga iuot kemi. Gid panua toa ngada ne tanoeai timatala ga tinasnasi masilau saksak toa oa. ⁴Gid panua tisoa ureru ieda ngansa idol edaeda kapei ngan masilau saksak toa oa. Be tisoa masilau saksak ieda pade ta tikeo, “Eaba eta lalaede mambe masilau saksak toa ne mao! Sai ga irangrang ngan ikado paraunga ga ila pan? Oo, eaba eta mao!”

⁵*Deo ilongean masilau saksak toa oa ta ikado posanga parimnga aea kapei tau ga posanga paeamao. Ta ei imadid ga imugamuga ngan tibur toa ngada oa ga ila irangrang ngan taiko sangaul pange igegea rua. ⁶Iaoa ikakai ngan posanga ta iposa paeamao ngan Deo ga ipaeabu ngan ieda. Ga iposa paeamao ngan Deo ele tuanga ga gid panua toa buburiai oa pade. ⁷*Deo ilongean ei ta ikado paraunga ga ila pagid ele panua tututui ta iasal gid. Ei ibada edaeda kapei ta imadid ga imugamuga ngan gid alu toa ngada ne, ga tibur toa ngada ne tanoeai, ga posanga toa ngada ne tanoeai, ga gid panua tinid imata ede ga ede. ⁸*Be gid panua sapa dua toa Deo ibode edad ga idae ngan Sipsip Inat ele laulau madonga kemi aea mao, gid toa ngada oa ga tisoa masilau saksak ieda. Laulau madonga kemi aea toa oa, Deo ibode mugaeai ngan ikado danga toa ngada ne ga iuot.

* **13:3:** PM 17.8 * **13:5:** Dan 7.8,25, 11.36, PM 11.2 * **13:7:**
 PM 11.7 * **13:8:** Sng 69.28, PM 17.8, 20.12, 15, 21.27

Be eine ton Sipsip Inat toa mugaeai tirau ei ga imate.†

⁹ Eaba sai itanga, manta ilongo kemi posanga toa ne.

¹⁰ *Oangga Deo isio eaba sai ngan ila ngan luma panasnga aea,

ei ga ila ngan luma panasnga aea.

Be oangga Deo isio eaba sai ngan tigel ei ngan didi ga imate,

eine ga tigel ei ngan didi ga imate.

Io, oangga kadonga toa bedane iuotot, gid panua tututui ton Deo manta timadid matua ga tikisi botbot led kadonga lolo matua aea.

Masilau saksak ede pade iuot tanoesai

¹¹ Ga kus ta nagera masilau saksak ede pade iuot tanoesai ga inam. Aea pelenga rua imata lalaede mambe sipsip ele gergeu aea pelenga, be ele posanga mambe ureru ele posanga. ¹² Edaeda kapei toa masilau saksak matamata aea ibada, masilau saksak toa ede pade ne ibada pade, ta imadid ga imugamuga ta ilualua masilau saksak toa matamata aea oa.‡ Ei ikado ga gid panua tanoesai ad tisoa masilau toa matamata aea oa

† **13:8:** Panua edengada oatainga ad tiuangga tapul lain 8b ngan edap ede pade ga bedane: Laulau madonga kemi aea toa oa eine ton Sipsip Inat toa Deo irau posanga ngan ele matenga toa mugaeai ngan ikado danga toa ngada ne ga iuot. * **13:10:**

Jer 15.2, 43.11, PM 14.12 ‡ **13:12:** Panua edengada tiuangga posanga idil toa ne ilualua masilau saksak aea posanga ipu ede pade ga bedane: ikakado ele naurata masilau saksak toa oa imatai. Posanga idil toa ne iuot pade ngan lain 14.

ieda. Eiu masilau toa aea tibun kapei ngan tirau ei ga imate, be aea tibun toa oa imisi pade. ¹³ *Masilau toa ede pade ne ikado gid uisinga kapepei iman kilala. Ta irangrang ngan ikado ga dinga isulug buburiai ga inam tanoeai ta panua tigers. ¹⁴ Be Deo ilongean masilau saksak toa ne ta ikakado gid uisinga iman kilala ta ipakaka gid panua tanoeai ad, be ilualua masilau saksak toa matamata aea oa. Ta ikeo pagid panua tanoeai ad ta tikado namer ede inasi masilau toa matamata aea oa ianun. Eina masilau toa aea tibun ngan tirau ei ngan didi mugaeai ga imate, be idae mulian pade. ¹⁵ Deo ilongean masilau saksak toa ne ta ibada iaoa uru mata bibita aea ga ila pan masilau toa matamata aea oa aea namer. Toa bedaoa ta oangga sapadua tisoa namer toa oa ieda mao, eine namer toa oa irangrang ngan iposa ta tirau gid ga timate. ¹⁶ *Masilau toa ede pade ne ikado ga panua toa ngada ne tanoeai manta tibada kilala ede ga idae ngan baged oatai, mao ngan bolabolad. Gid panua toa edad mao ga panua toa edad kapepei, ga gid panua toa led danga sisid busa, ga gid panua toa led danga sisid imata karanga mao, ga gid panua toa timan paeaeanga sapaeen, ga gid panua toa timan paeaeanga sapaeen mao, gid toa ngada oa manta tibada kilala toa oa. ¹⁷ Ta oangga sai ibada kilala toa oa mao, ei ga irangrang ngan iuol danga sisid mao, ga irangrang ngan ilongean ele danga sisid ga panua tiuol pan mao pade. Kilala toa ne eine masilau toa matamata aea oa ieda, mao ieda

* **13:13:** 1Kin 18.24-39, Mt 24.24, PM 19.20
14.9-11, 16.2, 20.4

* **13:16:** PM

idaba.

¹⁸ Ikulupu ngan gid panua tiuatai ngan masilau ieda idaba toa ne ipu madongan. Be eaba sai toa ele oatainga kemi, ei ga irangrang ngan iuade ga ipaluplup posanga ipu ngan edaeda toa ne. Ngansa ieda idaba toa ne eine eaba ede ieda. Idaba eine buno lima buno ede, sangalima sangaul ede, igegea lima ga ede (666).

14

Sipsip Inat ele panua tikado baunga pau

¹ Idio ta matag ıla ta nagera Sipsip Inat imadid ngan bereo Saion*. Be ele panua toa dabad iuot bunoringring buno, bunoringring sangaul pange, igegea bunoringring pange (144,000), gid timadmadid toman ngan ei. Sipsip Inat ieda ga Itama ieda pade ienono bolaboladeai. ² *Be nalongo tandanga ede buburial ga inam, iaoa ingongo mambe eau busa imasesel ga mambe pelaka itang kapei. Be tandanga toa oa itang kemi mambe gid panua taurau led arp. ³ *Be tikado baunga pau toa mul maron aea imatai, ga gid masilau toa matad bibita oa matadeai, ga gid madidnga matadeai pade. Eaba eta pade irangrang ngan inanale ngan baunga toa oa mao. Gid panua toa dabad iuot bunoringring buno, bunoringring sangaul pange, igegea bunoringring pange (144,000), gid kekelegid tirangrang ngan tikado. Gid panua toa oa, Deo iuol gid ga timan ei ele rabu ngan gid panua toa ngada ne

* **14:1:** Bereo Saion eine bereo toa tuanga Ierusalem ienono ngan. * **14:2:** PM 1.15, 19.6 * **14:3:** Ais 42.10, PM 5.9, 7.4

tanoelai. ⁴ Gid panua toa ne tieno toman ngan gid taine mao ta muk eta ibul gid mao. Tiplese kadonga togid oaioainga, be tinasnasi Sipsip Inat ngan tibur isaoa ei ila ngan. Deo iuol gid ga timan ei ele rabu ngan gid panua tanoelai ad, ta tiuot mambe annga papau imatua dadangai toa titenai ga ila pan Deo ga ila pan Sipsip Inat pade. ⁵ Posanga pakakanga eta iuot aoadeai mao. Led idil eta paeamao mao ga mao.

Anggelo tol tipaola posanga

⁶ Ga kus ta nagera anggelo ede pade iroro ga ila mariamba irabuai. Ei ibada ato kemi toa ienono somisomi ga ilalala ga ila, ta iuangga ipaola ga iuot pagid alu toa ngada ne, ga tibur toa ngada ne tanoelai, ga posanga toa ngada ne tanoelai, ga gid panua tinid imata ede ga ede. ⁷ Ei ipotale kapei ta ikeo, “Gimi manta amataud Deo ta asoa ieda. Ngansa ado imata toa ei idol ngan pamadidnga gid panua ngan posanga ta iuot ne. Gimi manta akado raring ga ila pan Deo toa ikado bubur ga tano ga tad ga gid eaumata toa ngada oa.”

⁸ *Ga kus ta anggelo ede pade inasi ei ta ikeo, “Tuanga kapei Babilon, tiasal ei ngan paraunga ta itap ga isulug! Mugaesai ga inam, ei ipaun gid alu toa ngada ne ngan oain matua ga ipamangamanga laborad ta tikakado kadonga arala imata ede ga ede. Be ei itap ga isulug na!”

⁹ *Idio ta anggelo tol aea inama ta inasi gisirua toa timuga oa. Ei ipotale kapei ngan posanga bedane, “Oangga sai isoa masilau saksak ieda,

* **14:8:** Ais 21.9, Jer 51.7-8, PM 17.2, 18.2,3 * **14:9:** PM 13.12-17

mao isoa aea namer ieda, ga ibada aea kilala ga idae ngan ibolabola, mao ngan ibage, ¹⁰ *ei pade ga iun oain. Be eine oain lolo bake aea ton Deo. Deo ibul danga eta ngan oain toa oa mao. Ei iparere oain kekelen ngan ele loba toa lolo bake aea oa. Ta eaba sai toa iun oain toa oa, eine ga ibada ieieinga kapei ngan dinga ga pat kaeau kakatol toa gid angelo tututui matadeai ga Sipsip Inat imatai pade. ¹¹ *Be basu ngan dinga toa ieieinga aea oa, eine ibungbung somisomi ga ilalala ga ila. Ta gid panua toa tisoa masilau saksak ieda, ga aea namer ieda, ga tibada ieda aea kilala, gid tiaragid teta mao. Tinaman ieieinga somisomi ga ilalala ga ila.” ¹² *Tota oangga kadonga toa bedaoa iuotot, gid panua tututui ton Deo manta timadid matua. Eine gid panua toa tinasnasi Deo ilinge ga tikisi botbot led kadonga lolo matua aea ngan Iesus.

¹³ Ga kus ta nalongo babanga ede inam buburiai ga inam ta ikeo, “Bode posanga ga bedane, ‘Toa labone ga ila, kemi tau ngan sapadua toa tilup toman ngan Maron ga timate.’”

Be Itautau Tutui ikeo pade ga bedane, “Eine tautaunga. Gid ga tibada earainga kemi ngan led naurata kulupulupu. Be gid ga tila sapae an mao. Led kadonga kemikemi, Deo ga imata nanan ta ikoli kemi pagid.”

Ado imata iuot ngan annga imatua aea badanga

* **14:10:** OM 19.24, Sng 75.8, Ais 51.17, 22, Jer 25.15-16, Ese 38.22, PM 16.19, 20.10 * **14:11:** Ais 34.10 * **14:12:** PM 13.10

14 *Idio ta matag ila ta nagera laulau bod-bode ede, be eaba ede imamado laulau toa oa ipaoeai. Ei idol nakala gol ilaborai ga imata lalaede mambe eaba inat. Be ngan ibage, ikikisi didi mamarae toa imata tau. 15 Ga kus ta anggelo ede pade iuot Deo ele lumaeai ga inam ta ipotatae kapei ga ila pan eaba toa imamado laulau ipaoeai ta ikeo, “Bada lem didi mamarae ta ket gid annga imatua. Ngansa ado imata ngan annga aea badanga ta iuot ne. Gid annga tanoeai imatua ga ienono.” 16 Tota eaba toa imamado laulau ipaoeai ikisi ele didi mamarae ngan ibage ta itado ngan ketnga gid annga imatua tanoeai. Ta iket tano aea annga imatua toa ngada oa ga isulug.

17 Ga kus ta anggelo ede pade itnan Deo ele luma toa buburiai oa ta iuot ga inam. Ei pade ikikisi didi mamarae ede toa imata tau. 18 *Ga kus ta anggelo ede pade itnan popou tenainga aea ga inam. Ei ele naurata ngan imariala ngan popou toa oa aea dinga. Be ipotatae kapei ga ila pan anggelo toa ikikisi didi mamarae toa imata tau ta ikeo, “Bada lem didi mamarae toa imata tau, ta ket gid oain iparoparo toa ngada oa tanoeai ta suk gid ga tidio. Ngansa gid oain itautau iblabla ga ienono.” 19 Tota anggelo toa oa ikikisi ele didi mamarae ta itado ngan ketnga gid oain itautau toa ngada oa tanoeai. Isuk gid ga kus, ta itado ga tidae ngan Deo ele tibur oain aea bibnga. Oain itautau toa oa aea bibnga idodo Deo ele kadonga lolo bake aea. 20 *Idio ta tibib oain itautau toa oa gaot ngan tuanga, ta sing ilele ga iuot. Be sing toa

* 14:14: Dan 7.13 * 14:18: Jol 3.13 * 14:20: Ais 63.3, PM 19.15

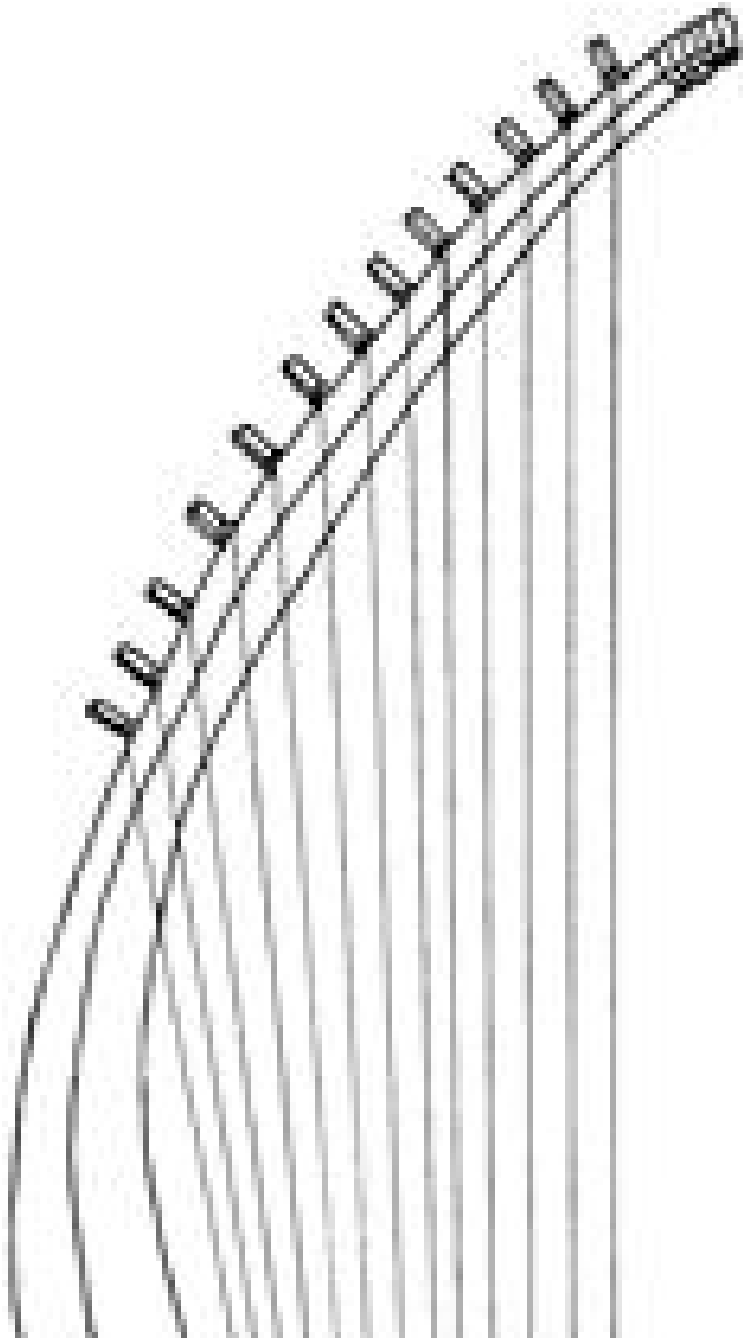
oa isum ga idae ga iluai ngan gid os aoad aea oaro.
Ta sing toa isum oa ilele ga ipakaranga tibur kapei
ga ila irangrang ngan kilomita bunu tol.

15

*Gid anggelo lima ga rua tikikisi gid danga
pamukurunga aea lima ga rua*

¹ Ga kus ta nagera kilala ede pade kapei tau ipamatala gita ga iuot buburiai. Eine gid anggelo lima ga rua tikikisi gid danga pamukurunga aea lima ga rua. Be gid pamukurunga toa oa eine tinam muriai ngan Deo ele pamukurunga toa ngada oa, ngansa oangga tiuot ga kus, eine ipasala Deo ele kadonga lolo bake aea ga kus.

² Idio ta nagera danga mambe tad kapei ede toa imata mambe adial tibul toman ngan dinga. Be gid panua toa tipaparau ga tiasal masilau saksak ga aea namer ga ieda idaba, gid timadmadid ngan tad toa oa. Be tikikisi gid arp toa Deo ibada pagid.

3 *Gid tibau baunga ton Deo ele paeaeanga Moses ga baunga ton Sipsip Inat ga bedane,

“Maron Deo Matua Soke Tau,
 eao lem naurata kapepei tau ipamatala gai.
 Lem kadonga toa ngada ne itutui ga ipasolan
 mambe lem posanga tautaunga.
 Eao Maron kapei tau ngan alu toa ngada ne
 tanoelai.*

4 *Maron, sai ga imataud go mao?
 Gid panua toa ngada ne ga tisoa eao edam.
 Ngansa eao kekelego tutui tau.
 Gid alu toa ngada ne ga tinam
 ta tikado raring ga ila pago.
 Ngansa eao pasolan lem kadonga toa itutui tau ga
 iuot masaeai na.”

5 *Gid danga toa ne iuot ga kus ta nagera luma tutui ton Deo ipokakai buburiai ga ienono. Eine Deo ele palata toa ele posanga tautaunga ienono ngan. 6 Be gid anggelo lima ga rua toa tikikisi pamukurunga toa lima ga rua oa tiuot Deo ele lumaeai ga tinam. Gid tidol pononga mil ga mil toa aea muk eta mao. Be tipit led pus gol ga idae gogodeai. 7 Ta ede ngan gid masilau pange toa matad bibita oa, ibada tabla gereirei gol lima ga rua toa iuon ngan Deo toa imamado somisomi ne

* 15:3: IM 15.1, Sng 139.14, 145.17 * 15:3: Posanga idil toa ne Maron kapei tau ngan gid alu toa ngada ne tanoelai ienono ngan laulau edengada ngan posanga Grik mao, be ngan laulau padengada tidol posanga idil ede pade ga bedane: Maron kapei tau toa somisomi ga ilalala ga ila. * 15:4: Sng 86.9, Jer 10.6-7

* 15:5: IM 38.21

ele kadonga lolo bake aea, ta ibada ga ila pagid anggelo toa lima ga rua oa. ⁸ *Tota Deo ele luma iuon ngan basu toa iuot ngan ele taranga ga iura kapei. Ta eaba eta irangrang ngan idudunga ngan luma toa oa mao ga irangrang ngan gid anggelo lima ga rua tipasala gid pamukurunga toa lima ga rua oa.

16

Gid anggelo titok tabla gereirei lima ga rua ga isulug

¹ Idio ta nalongo babanga kapei ede iuot Deo ele luma iloleai ga inam ta ikeo pagid anggelo lima ga rua ga bedane, “Gid tabla gereirei lima ga rua toa Deo ele kadonga lolo bake aea iuon ngan, gimi ala ta atok ga isulug tanoelai.” ² *Tota anggelo toa imuga oa ila ta itok ele tabla kakauede ga isulug tanoelai. Be mole mao gid boto papaeamao iuotot ngan gid panua tinid toa tibada masilau saksak aea kilala ga ngan gid panua toa tisoa aea namer ieda. Ta tibada ieieinga kapei.

³ *Ga kus ta anggelo ede pade itok ele tabla kakauede ga isulug tadiai. Be mole mao tad ipul ei ga iuot sing. Sing toa oa eiua mambe burua mate ising. Tota gid danga matad bibita toa ngada oa tadiai timate gid.

⁴ Ga kus ta anggelo tol aea itok ele tabla kakauede ga isulug ngan gid eau ga ngan gid eaumata. Ta gid eau toa ngada oa tiuot sing. ⁵ Be

* **15:8:** 1Kin 8.10-11, 2Sto 5.13-14, Ais 6.4 * **16:2:** IM 9.10, PM 13.12-17 * **16:3:** IM 7.17-21

anggelo toa ele naurata ngan imariala ngan gid eau, nalongo ikeo ga bedane,

“Deo, eao eaba tutui tau.

Eao mamado labone ga mugaeai pade.

Eao lem kadonga itutui ngansa eao rau posanga ngan ad panasnga toa bedaoa.

⁶ Ngansa gid tirau lem panua tututui ga gid panua toa tibabada aoam ga timate ta singid itoki.

Ta eao paun gid ngan sing.

Sing toa tiun ne, ikoli tutui led kadonga papaeamao.”

⁷ *Be nalongo popou tenainga aea ikado posanga ga bedane,

“Tautauंगा, Maron Deo Matua Soke Tau!

Eao lem panasnga toa ne itutui ga ipasolan mambe lem posanga eine tautauंगा.”

⁸ Ga kus ta anggelo pange aea itok ele tabla kakauede ga idae ngan ado. Ta Deo ilongean ado ta ilaba panua tinid ngan dinga. ⁹ *Ta ado ilang karkar panua tinid paeamao tau, ta tikado posanga papaeamao ngan Deo toa imadid ga imugamuga ngan gid pamukurunga toa ne. Be gid tipul lolod eta mao ga tisoa ieda mao pade.

¹⁰ *Ga kus ta anggelo lima aea itok ele tabla kakauede ga idae ngan masilau saksak ele mul

* **16:7:** Sng 19.9, PM 15.3 * **16:9:** PM 9.20-21 * **16:10:** IM 10.22, Ais 8.21-22

maron aea. Be mole mao tibur kapei toa masilau saksak imadid ga imugamuga ngan oa iuot dodom. Gid panua tingotngot maed ngansa ieieinga toa tinaman oa paeamao tau. ¹¹ Ta tikado posanga paeamao tau ngan Deo buburiai aea ngansa ad boto papaeamao ga tinaman ieieinga kapei. Be gid tipul lolod eta ngan led kadonga papaeamao mao.

¹² *Ga kus ta anggelo lima ga ede aea itok ele tabla kakauede ga isulug ngan eau kapei Iupretis. Be mole mao eau toa oa imamasa. Kadonga toa ne iuot ta isaoa edap ngan gid mamaron kapeipei ado ele parangai ad ta tidadal ga tinam ngan paraunga. ¹³ Ga kus ta nagera iriau papaeamao tol tiuot ga tinam be matad mambe gid kalo. Ede iuot ureru iaoai, ede pade iuot masilau saksak iaoai, be ede pade iuot eaba iaoai toa idadada gid panua ngan posanga pakakanga.* ¹⁴ *Gid iriau toa ne papaeamao tau. Tikakado gid uisinga iman kilala ta tila tipaluplup gid mamaron kapeipei toa ngada oa tanoeai ta tinam tiluplup ngan ado kapei paraunga aea ton Deo Matua Soke Tau.

¹⁵ *"Ega, gau nanama mambe eaba lublubnga aea! Kemi tau ngan eaba sai igabit kemi ta imariala ngan ele pononga. Toa bedaoa ta irangrang ngan gid panua tigera ei ibangabanga ga ilalala alele mao ta maeamaea ei mao."

* **16:12:** Ais 11.15 * **16:13:** Eaba toa idadada gid panua ngan posanga pakakanga eine masilau saksak ele aluagau. Ga pade, ei masilau saksak ede pade toa ikeo pagid panua ngan tikado namer ga inasi masilau toa matamata aea oa ianun. Gera posanga ngan 13.11-15. * **16:14:** PM 19.19 * **16:15:** Mt 24.43-44, PM 3.3

16 *Tota gid iriau papaeamao tipaluplup gid mamaron kapepei toa oa ga tinam tiluplup ngan tibur toa tiuato ngan posanga Ibru Armagedon.

17 Ga kus ta anggelo lima ga rua aea itok ele tabla kakauede ga idae mariambai. Ta babanga kapei ede iuot ngan mul maron aea toa Deo ele lumaeai ta ikeo, “Tota kus!” 18 *Be mole mao gla isamil ga tandanga kapepei iuotot ga mariamba kluk. Be nauruge kapei ede inuga tano paeamao tau. Ngan ado toaiua gid eababa tiuot pau tanoelai ga irangrang ngan labone, nauruge kapei eta bedaoa iuot mao. 19 *Ta tuanga kapei Babilon imapoga ga iuot tol. Be gid tuanga kapepei togid alu toa ngada ne tanoelai, titap ga tisulug. Deo imata nanan tuanga kapei Babilon ele kadonga papaeamao, ta ipaun ei ngan loba oain toa ele kadonga lolo bake aea kapei tau iuon ngan. 20 *Gid inu toa ngada oa timadi ga tisulug. Be gid lusi tisapa ga tila. 21 *Be gid aoara idildil matua mambe patpat titap mariambai ga tisulug ta tirau gid eababa. Gid aoara idildil matua toa kelede kelede oa aea kulupu irangrang mambe kilo sangaul pange. Ta gid panua tikakado posanga paeamao tau ngan Deo, ngansa ele pamukurunga ngan aoara idildil matua eiua paeamao tau.

17

Taine edap aea ibada aea panasnga

* 16:16: Sek 12.11 * 16:18: PM 4.5, 8.5 * 16:19: PM 14.10
 * 16:20: PM 6.14 * 16:21: IM 9.23-24, PM 11.19

¹ *Gid anggelo lima ga rua toa tikikisi gid tabla gereirei lima ga rua, ede ngan gid iposa toman ngan gau ta ikeo, “Eao nama. Gau ga napasolan go ngan panasnga isaoa ga iuot ngan taine edap aea ieda kapei toa imamado ngan gid eau busa. ² *Gid mamaron kapeipei tanoelai ad tikado kadonga arala toman ngan ei, be gid panua tanoelai ad tikado kadonga arala toman ngan ei pade ta timangamanga mambe gid panua tiun oain ga timangamanga.”

³ *Be mole mao anggelo toa oa isoa tautaudig, ta gairua ala ngan tibur modamodanga. Toa eoa nagera taine ede imamado masilau saksak ede ipaoelai. Masilau saksak toa oa itin singsingia be iuon ngan gid edaeda papaeamao. Gid edaeda toa oa eine ngan badanga Deo imul. Masilau saksak ilabora lima ga rua, be aea pelenga sangaul. ⁴ *Taine toa oa ele pononga ede singsingia ga ede pade singsingia tede ga bil mambe pononga togid mamaron kapeipei. Be aea sogonga gol imata ede ga ede. Ga idol gid nagemgem toa tikado ngan pat naol ga gid pat aea olnga kapeipei. Be toa ibageai oa ikikisi loba gol ede iuon ngan gid danga papaeamao tau ga danga sisid aea muk toa iuotot ngan ele kadonga arala. ⁵ Be toa ibolabolai oa tibode ieda ipu mumulnga ga bedane:

EINE TUANGA KAPEI BABILON. EI IPAPOT GID
KADONGA PAPAEAMAO TAU IUOTOT TANOELAI GA
IMAN GID TAINE EDAP AD TOA NGADA NE TNAD.

* **17:1:** Jer 51.12-13 * **17:2:** Ais 23.17, Jer 51.7, PM 14.8

* **17:3:** PM 13.1 * **17:4:** Jer 51.7, PM 18.16

⁶ *Mugaeai ga inam, taine toa ne ipamate Deo ele panua tututui ga gid panua toa tipamatua Iesus ele posanga. Ta taine toa ne iun singid, ta nagera mambe ei ilabora imangamanga mambe gid panua tiun ga timangamanga.

Nagera ei ta natogragau kapei tau. ⁷ *Be anggelo ikeo pagau ga bedane, “Eao kamado togrago? Gau ga aoag inasi pago ngan posanga mumulnga ipu ngan taine toa ne, ga ngan masilau saksak toa ibisibisi ei, ga ngan ilabora lima ga rua, ga ngan aea pelenga sangaul. ⁸ *Masilau saksak toa eao gera, ei imamado mugaeai, be labone mao. Be muriai ei ga itnan baba kilikilinga ta idae ga inam. Be ei ga iduaea ga ila. Be gid panua tanoeai ga timatala kapei ngan ei. Gid panua toa oa, mugaeai ngan Deo ikado danga toa ngada ne ga iuot, ei ibode edad ga idae ngan laulau madonga kemi aea mao. Be gid ga timatala kapei ngan masilau saksak toa oa ngansa ei imamado mugaeai, be labone mao, be ei ga inama pade.

⁹ “Ikulupu ngan gid panua tiutai ngan posanga toa ne ipu. Be oangga sai ele oatainga kemi, eine ga ilabora ibada. Masilau saksak ilabora lima ga rua eine gid lusi lima ga rua toa taine edap aea imamado gadae ngan. ¹⁰ Ga pade, ilabora lima ga rua eine gid mamaron kapeipei lima ga rua. Lima timate ga tila na. Ede labone ta imamado. Be ede pade iuot maitne. Be oangga inama, ei manta imadid ga imugamuga, be mole tau mao. ¹¹ Be masilau saksak toa imamado mugaeai ga

* **17:6:** PM 18.24, 19.2 * **17:7:** PM 13.1 * **17:8:** Dan 12.1, PM 11.7, 13.1-8

imamado labone mao, ei maron kapei lima ga tol aea. Ei toman ngan gid mamaron toa lima ga rua oa timan iaoa ede. Be ei ga ila ta iduaea.

¹² * “Be aea pelenga sangaul toa eao gera, eine gid mamaron kapeipei sangaul, be timadid ga timuga maitne. Gid toman ngan masilau saksak ga tibada edaeda kapei mambe mamaron kapeipei ga irangrang ngan ado imata kelede. ¹³ Gid ga lolod kelede ta tilongean edaeda kapei ga urad ga idae masilau saksak ibageai. ¹⁴ Gid ga tikado paraunga ga ila pan Sipsip Inat, be ei ga iasal gid. Ngansa ei Maron gadae ngan gid mamaron toa ngada ne, ga ei kapei ngan gid kapeipei toa ngada ne. Gid panua toa timamado toman ngan ei, ei ibaba gid ga timan ei ele, ga isio gid, ga gid matad tutui pan.”

¹⁵ Ga kus ta anggelo ikeo pagau ga bedane, “Be eao gera gid eau toa taine edap aea imamado ngan oa, eine gid alu ga ipom busa, ga gid posanga busa, ga gid panua tinid imata ede ga ede. ¹⁶ * Be masilau saksak ga gid pelenga sangaul toa eao gera, gid ga timan taine edap aea toa oa aea isat. Ta gid ga tipaeabu ngan ei ga titaka ele danga sisid ga ibangabanga. Ta gid ga tian imedameda ga tinono ei ngan dinga. ¹⁷ Ngansa Deo ipei lolod ngan nasinga posanga toa ei kekelen irau, ta gid ga lolod kelede ngan tilongean tibur kapeipei toa timadid ga timugamuga ngan oa ga idae masilau saksak ibageai. Eine ga ienono toa bedaoa ga ila irangrang ngan Deo ele posanga iuot tau-taunga. ¹⁸ Be taine toa eao gera, eine tuanga kapei

* **17:12:** Dan 7.7,24 * **17:16:** PM 18.8

toa imadid ga imugamuga ngan gid mamaron kapepei toa ngada ne tanoeai.”

18

Tuanga kapei Babilon itap ga iduaea

¹ Gid danga toa ne iuot ga kus, ta nagera anggelo ede pade isulug buburiai ga inam. Ei ieda kapei tau be ele taranga itara tibur toa ngada ne tanoeai. ² *Ei ipotatae kapei ta ikeo,

“Tuanga kapei Babilon, tiasal ei ngan paraunga ta itap ga isulug! Be, tautaunga itap ga isulug ta ele panua toa ngada oa tiduaea!

Ta labone iman tibur puda,
ta gid iriau papaeamao ga antu timamado ngan.
Gid man papaeamao toa tinid aea muk pade timamado ngan.

³ Ngansa gid alu toa ngada ne tikado kadonga arala toman ngan ei
ta timangamanga alele mambe gid panua tiun oain matua ga timangamanga.

Gid mamaron kapepei tanoeai aea pade tikado kadonga arala toman ngan ei.

Be gid panua oalo ad ngan tibur toa ngada ne tanoeai tibada pat kapei tau iuot ngan ei, ngansa ei ilasu kadonga tingelgel aea tau ta iuolol led danga sisid.”

⁴ *Ga kus ta nalongo babanga ede pade iuot buburiai ikeo ga bedane,

* **18:2:** Ais 13.21, 34.11-14, Jer 50.39, PM 14.8
48.20, Jer 50.8, 51.6, 45, 2Ko 6.17

* **18:4:** Ais

- “Leg panua, manta atnan ei ta aot ga anam!
 Ngan kado ta asokon ei ngan ele kadonga
 sasat ta abada panasnga.
 Ala aluai ngan ei ta irangrang ngan aea
 pamukurunga iuot ngan gimi mao.
- 5 *Ngansa ei igalbatan ele kadonga sasat ga idae
 ga ila buburiai,
 ta Deo imata nanan ele idil papaeamao.
- 6 *Matami nanan ele kadonga papaeamao ngan
 panua padengada ta akoli ga ila pan.
 Ngan ele kadonga papaeamao toa ngada oa,
 akoli parua ga ila pan.
 Danga paeamao toa ei ipaun panua paden-
 gada ngan, gimi abul ngan aea loba ta
 apaun ei parua ngan.
- 7 *Ei ikado ele madonga mulian ga iuot kemi tau
 ga ilasu ele kadonga tingelgel aea kapei.
 Tota lalaede mambe ikado toa bedaoa ngan ei
 mulian kapei, gimi abada ieieinga kapei ga
 kadonga kulupulupu kapei tau ga ila pan.
 Ngansa iloleai, iparim ngan ei mulian bedane:
 ‘Gau naman taine nagerara. Gau asape mao.
 Irangrang ngan namokmok mao ga mao tau!’
- 8 *Tota ngan ado kelede gid pamukurunga pa-
 paeamao ga iuot ngan ei ga bedane:
 ele panua ga timatemate, ta ei ga imokmok,
 be sapanga kapei ga iuot ngan ei pade.
 Dinga kapei ga inono ei ga imomout ga kus,
 ngansa Maron Deo toa ipanas ei ne iura kapei
 tau.

* **18:5:** OM 18.20-21, Jer 51.9 * **18:6:** Sng 137.8, Jer 50.15, 29,
 2Te 1.6 * **18:7:** Ais 47.7-9 * **18:8:** PM 17.16

9 *⁹“Mugaeai ga inam, gid mamaron kapeipei tanoeai aea tikado kadonga arala toman ngan ei ga tilasu kadonga tingelgel aea toman ngan ei. Be oangga tigera aea basu puk ga idae, eine ga titangtang kapei ga tiansaban ei. ¹⁰ Gid ga timataud ngan aea ieieinga kapei ta timadid aluai ta tikeo,

“ ‘Aiao! Talo, tuanga kapei Babilon!

Mugaeai uram kapei tau.

Be ngan ado imata toa kelede ne, am panasnga iuot ngan go paeamao tau!’

11 *¹¹“Be gid panua oalo ad ngan tibur toa ngada ne tanoeai eine ga titangtang ga tiansaban ei, ngansa eaba eta imamado ngan olnga led danga sisid pade mao. ¹² *¹²Led danga sisid toa panua tiuolol eine ga bedane: gol, ga silva, ga gid patpat toa ad olnga kapeipei, ga pat naol, ga malo kemikemi, ga malo singsingia, ga malo singsingia tede ga bil, ga malo silika, ga abei sitron imata ede ga ede toa iuad kemikemi, ga danga sisid imata ede ga ede tisap ngan elepan iluo, ga danga sisid imata ede ga ede tikado ngan abei aea olnga kapeipei, ga bras, ga aen, ga pat mabel, ¹³ ga sinamon toa tibul ngan ad annga, ga danga padengada tibul ngan annga ga imana kemi, ga nabene, ga bude iuad kemikemi, ga abei itekea iuad kemikemi, ga oain, ga abei oliv aea bude, ga plaoa kemikemi nononga aea, ga wit, ga

* **18:9:** Ese 26.17, 27.30-35 * **18:11:** Ese 27.36 * **18:12:** Ese 27.12-13,22

bulmakao, ga sipsip, ga os, ga karis, ga gid eababa toa matad bibita ga timan paeaeanga sapaean.”

14 “Ta gid panua oalo ad ga tikeo ga bedane, ‘Abei itautau toa lolom iminmin ngan, eine itnan go ga ila o! Be gid danga sisid toa ikado ga lem madonga kemi ga tinim igelgel ngan, ga gid sogonga mil ga mil imata ede ga ede, eine iduaea, ta eao rangrang ngan gera pade mao ga mao tau.’

15 *Gid panua oalo ad toa tibada pat kapei ngan danga sisid toa gid Babilon tiuol, gid ga timadid aluai be timataud ngan aea ieieinga kapei ta titangtang ga tiansaban ei 16 *ta tikeo,

“Aiao! Talo, tuanga kapei!

Mugaeai eao doldol gid malo kemikemi, ga malo singsingia, ga singsingia tede ga bil, ga sogonga gol imata ede ga ede, ga patpat toa ad olnga kapeipei, ga gid naol.

17-18 *Be ngan ado imata kelede, lem pat ga danga sisid busa tau iduaea ga ila o!’

“Be gid oaga ad madidnga, ga led panua naurata ad, ga gid panua toa tiladlado tadiai, ga gid panua toa tibabada pat ngan led naurata tadiai, oangga tigersa aea basu puk ga idae, gid ga timadid aluai ta titangtang paeamao ta tikeo, ‘Tuanga kapei eta mambe Babilon mao ga mao tau!’ 19 Eine ga titado tano aea kangkanga ga idae laboradeai ta titangtang ga tiansaban ei ta tikeo,

* 18:15: Ese 27.31,36 * 18:16: PM 17.4 * 18:17-18: Ais 23.14, Ese 27.27-29,32

“Aiao! Talo, tuanga kapei!

Gid oaga itamatama toa ngada oa
tibabada pat kapei ngan led danga sisid
kemikemi toa mugaeai ei iuolol pagid.

Be ngan ado imata kelede, ei iduaea ga ila o!’

20 * “Eao bubur toman ngan Deo ele panua tutu-
tui, ga panua ato ami, ga gimi panua toa
ababada Deo iaoa, manta tinimi igelgel!

Ngansa Deo ipanas ei ngan ele kadonga pa-
paeamao ngan gimi.”

21 * Ga kus ta anggelo ede iura kapei ibada pat
ede kapei tau mambe pat toa tilumulumu wit
ipuapua ngan, ta itado ga isulug tadiai. Ta ikeo,

“Ngan kadonga lalaede toa bedane,
gid panua ga urad ngan tadonga tuanga
kapei Babilon ga isulug.

Ta irangrang ngan eaba eta igera ei pade mao
ga mao tau.

22 * O Babilon! Gid panua baunga ad toa tiraurau
arp ga tiusouso piloli ga taule,
eine irangrang ngan led baunga iuot lem
tuangai pade mao.

Be eaba eta ele mosi ngan naurata imata ede ga
ede ga ibokoboko pago pade mao.

Be ngiri ele tandanga eta ga iuot lem tuangai
ngan annga aea kadonga mao.

23 * Be lam eta ga itara lem tuangai pade mao.

* **18:20:** Lo 32.43, Ais 44.23, Jer 51.48

Ese 26.21 * **18:22:** Ais 24.8, Ese 26.13

25.10

* **18:21:** Jer 51.63-64,

* **18:23:** Jer 7.34, 16.9,

Be tandanga tingelgel aea togid oainga papau ga
iuot lem tuangai pade mao.

Lem panua oalo ad, mugaeai tiasal panua toa
ngada ne tanoelai.

Ngan eao lem borou toa mugaeai ga inam, eao
pakaka gid alu toa ngada ne tanoelai.

²⁴ *Deo ele panua tututui, ga gid panua tibabada
iaoa, ga gid panua padengada tanoelai,
Deo igera mambe idil paeamao ngan ad
pamatenga ienono ngan tuanga kapei Ba-
bilon.”

19

Gid panua buburiai ad tipakuru ngan Deo

¹ Gid danga toa ne iuot ga kus ta nalongo ar-
erenga mambe ipom kapei tau buburiai tipotalae
bedane,

“Aleluia!

Gita ada Deo, ei eaba toa ibada gita mulian. Ei
kekelen iura ga ieda kapei tau.

² *Ngansa gid panasnga toa Deo irau posanga
ngan, eine itutui ga ipasolan mambe ele
posanga eine tautaunga.

Ngansa Deo ipanas taine edap aea toa ieda kapei.
Taine toa oa idada gid panua tanoelai ad ngan
ele kadonga arala ta tiuot paeamao.

Ei ele idil paeamao ngan pamatenga gid
paeaeanga ton Deo, ta Deo ikoli tutui
ga ila pan.”

* **18:24:** Jer 51.49, PM 17.6 * **19:2:** Lo 32.43, PM 6.10

³ Idio ta tipotalae pade bedane,

“Aleluia!

Dinga toa inono ei, aea basu puk ga idae somi-
somi ga ilalala ga ila.”

⁴ Be gid madidnga sangaul rua igegea pange
ga gid masilau pange toa matad bibita oa tikor
aed ga tisoa Deo ieda toa imamado ngan ele mul
maron aea ta tikeo,

“Eine tautaunga! Aleluia!”

⁵ Ga kus ta babanga ede iuot ngan mul maron
aea ga inam ta ikeo,

“Gimi paeaeanga toa ngada ne ton ada Deo, toa
edami kapepei ga edami mao, gimi panua
toa amataud ei,
gimi toa ngada ne manta apakuru ngan ei.”

Eaneannga oainga aea ton Sipsip Inat

⁶* Ga kus ta nalongo arerenga ede mambe ipom
kapei tau, ga mambe eau busa aea salia iaoa
ingongo, ga mambe pelaka ger kapei tau. Be gid
ipom toa oa tipotalae bedane,

“Aleluia!

Ngansa ada Maron Deo Matua Soke Tau ima-
did ga imugamuga ngan tibur toa ngada ne.

⁷* Tinida igelgel kapei ga loloda kemi ta taso
ieda!

* 19:6: PM 14.2 * 19:7: Ais 61.10, PM 21.2

Ngansa ado imata ngan Sipsip Inat ele oainga ta iuot ne.

Be iadaoa* isogo motean ta imamado.

⁸ Deo ipan aea malo kemikemi ta idol.

Gid malo toa oa aea muk eta mao, be mil ga mil tau.”

(Gid malo toa kemikemi ne idodo gid kadonga tutui togid Deo ele panua tututui.)

⁹*Ga kus ta anggelo ikeo pagau, “Bode posanga ga bedane, ‘Kemi tau ngan gid panua toa Deo ibaba gid ga tinam ngan eaneannga kapei oainga aea ton Sipsip Inat.’” Ga kus ta ikeo, “Eine posanga tautaunga ton Deo.”

¹⁰*Tota nakor aeg boloma anggelo iaepuiai ta naoangga nararing ga ıla pan, be ikeo pagau, “Kado bedane padam! Gau pade naman Deo ele paeaeanga toman ngan eao ga oaeoem padengada toa tipamatua Iesus ele posanga. Eao manta raring ga ıla pan Deo kekelen. Ngansa posanga toa ngada ne panua tikakado ngan badanga Deo iaoa, aea posanga ipu eine ngan pamatuanga Iesus ele posanga.”

Eaba imamado os bodbode ipaoeai

¹¹*Idio ta nagera bubur ipokakai. Be mole mao, nagera os bodbode ede, be eaba toa imamado os ipaoeai, tiuato ei Eaba Imata Tutui ga Eaba Posanga Tautaunga aea. Ei inasnasi kadonga tutui ta ipamadid gid panua ngan posanga ga

* **19:7:** Sipsip Inat iadaoa eine posanga oanenga itna idodo gid iaoa keledede ton Kristus. * **19:9:** Mt 22.2 * **19:10:** PA 10.25-26, PM 22.8-9 * **19:11:** Sng 96.13, Ais 11.4, PM 1.5, 6.2

ikakado paraunga. ¹² *Imata kadlo mambe dinga irarabal, be toa ilaborai oa gid nakala busa ienono mambe nakala togid mamaron kapeipei. Edaeda ede ienono ngan ei, be eaba eta pade iuatai ngan edaeda toa oa mao. Ei kekelen iuatai. ¹³ *Ei idol pononga mamarae, be ele pononga toa oa tigasi ga idudunga ngan sing. Tiuato eaba toa oa ieda Posanga ton Deo. ¹⁴ Gid panua paraunga ad toa buburiai oa tinasnasi ei ngan gid led os bodbode. Be tidol malo kemikemi ga bodbode toa aea muk eta mao. ¹⁵ *Be ngan iaoa, didi kapei toa imata tau iuot ga inam. Ngan didi toa oa ei isabesabe gid alu toa ngada ne. “Ta ei ga imadid ga imugamuga ngan gid, mambe eaba ikikisi ele toto aen ta imariala kemi ngan gid ele sipsip.” Ei ibib oain itautau ngan Deo Matua Soke Tau ele tibur oain aea bibnga. Oain itautau aea bibnga toa oa idodo Deo ele kadonga lolo bake aea. ¹⁶ *Ngan ele pononga ga ngan ibule, tibode edaeda ede ga bedane:

MARON GADAE NGAN GID MAMARON TOA NGADA NE,
GA KAPEI NGAN GID KAPEIPEI TOA NGADA NE.

¹⁷ *Ga kus ta nagera anggelo ede imadmadid ado ipaoeai. Ei ipotalae kapei tau ga ila pagid man toa ngada ne tirono alele mariamba irabuiai ta ikeo, “Gimi anama aluplup ngan Deo ele eaneannga kapei. ¹⁸ Ngansa ei ikim gimi aean gid mamaron kapeipei medamedad, ga gid ma-

* **19:12:** Dan 10.6, PM 1.14, 2.17 * **19:13:** Ais 63.1-3, Ins 1.1,14

* **19:15:** Sng 2.9, PM 1.16, 14.20 * **19:16:** PM 17.14 * **19:17:**

Ese 39.17-20

didnga paraunga ad medamedad, ga gid panua urad kapepei, ga gid os, ga gid panua tiladlado ngan os, ga gid paeaeanga sapaeen, ga gid panua toa tiboko paeaeanga mao, ga gid panua edad kapepei, ga gid panua edad mao. Gimi ga aean gid toa ngada oa medamedad.”

¹⁹ Ga kus ta nagera masilau saksak toman ngan gid mamaron kapepei tanoeai ad ga led panua paraunga ad. Gid tinam tiluplup ngan kadonga paraunga ga ila pan eaba toa imamado os bod-bode ipaoeai toman ngan ele panua paraunga ad.

²⁰ *Be ei iluku masilau saksak toman ngan eaba toa idadada gid panua ngan posanga pakakanga. Eaba toa oa mugaeai ikakado uisinga iman kilala ngan luanga masilau saksak. Be ngan kadonga toa bedaoa, ei ipakaka gid panua toa ngada oa tibada masilau saksak aea kilala ga tisoaso aea namer ieda. Eaba toa imamado os ipaoeai itado masilau saksak toman ngan eaba posanga pakakanga aea ga tisulug ngan liu kapei dinga aea toa pat kaeau kakatol ianean ngan. Gisirua matad bibita maitne be tisulug ngan liu toa oa.

²¹ Be gid padengada, eaba toa imamado os ipaoeai isabe gid ngan didi kapei toa iuotot iaoai, ta gid toa ngada oa timate. Tota gid man toa ngada oa tianean medamedad ga irangrang ngan apad kerkeronga.

20

Satan ila ngan tibur panasnga aea irangrang ngan aea rai bunoringring ede

* **19:20:** PM 13.12-17, 20.10

¹ *Idio ta nagera anggelo ede isulug buburiai ga inam. Ngan ibage, ikikisi baba kilikilinga aea kuklang ga sen ede kapei tau. ² *Ei iluku ureru kapitnami. Ureru toa oa, ei mota mugaeai aea toa tiuato ei eaba paeamao ga Satan. Ta iaud ei ngan sen ga ila irangrang ngan aea rai bunoringring ede. ³ Ta itado ei ga isulug ngan baba kilikilinga ta isaisai baba toa oa aea atama, be ipatoto aea kuklang ga matua. Toa bedaoa ta irangrang ngan ipakaka gid alu toa ngada ne tanoeai pade mao ga irangrang ngan rai bunoringring ede toa kus. Be muriai ngan, manta tipola ei ta ilalala alele kauteta.

⁴ *Ga kus ta nagera gid mul maron aea. Be gid panua timamado ngan gid mul toa oa, Deo ibada naurata pagid ngan matad inasnasi posanga toa gid panua timadid ngan ta tiraurau ad posanga. Ga pade, nagera gid panua matemate tautaudid toa panua padengada tiket gagalid ga put. Ad miri itamatama tipamate gid panua toa oa ngansa ngan ado toaiua timamado tanoeai maitne, tipamatua Iesus aea posanga ga tipapaola Deo ele posanga pade. Gid tisoa masilau saksak ieda mao ga aea namer ieda mao pade. Ga tibada aea kilala ga idae ngan bolabolad mao, ga ngan baged mao pade. Gid panua toa oa tidae mulian ngan led matenga ta timadid ga timugamuga toman ngan Kristus ga irangrang ngan ad rai bunoringring ede. ⁵ Daenga mulian toa ne eine matamata aea. Be gid matemate padengada tidae mulian ngan ado toaiua mao. Gid tisanga rai bunoringring ede

* **20:1:** PM 9.1 * **20:2:** OM 3.1, PM 12.9 * **20:4:** Dan 7.9,22,27, 1Ko 6.2, PM 13.17

toa kus bua. ⁶ *Kemi tau ngan gid panua tidae mulian toa matamata oa. Deo idol ele ul ngan gid. Matenga parua aea* irangrang ngan ipamukuru gid mao. Be gid ga tikakado naurata tenainga aea ton Deo ga ton Kristus. Ta gid ga timadid ga timugamuga toman ngan ei ga irangrang ngan ad rai bunoringring ede.

Satan aea panasnga

⁷ Be oangga rai bunoringring ede toa kus, eine ga tipola Satan ta itnan tibur panasnga aea. ⁸ *Ta ei ga iuot ga ila ta ipakaka gid alu toa ngada ne ngan tano igal toa pange ne. Eine gid ipom ton Gok ga ton Magok. Ta ei ga ipaluplup gid ngan kadonga paraunga. Dabad iuot busa tau mambe riringa lab aea. ⁹ *Gid tiama ngan tibur toa ngada ne tanoeai ga tinam ta tibaliu ngan Deo ele panua tututui led saupu ga ele tuanga toa ilolo ikim tau. Be mao. Dinga isulug buburiai ga inam ta inono gid ga kus. ¹⁰ *Be eaba paeamao toa ipakaka gid, Deo itado ei ga isulug ngan liu dinga aea toa pat kaeau kakatol ianean ngan. Toa eoa masilau saksak ga eaba pakakanga aea tisulug mugaeai. Ta gid ga tibada ieieinga bong ga ado somisomi ga ilalala ga ila.

Gid matemate timadid ngan posanga

¹¹ Ga kus ta nagera mul maron aea kapei ede be bodbode. Be nagera Eaba ede idio imamado

* **20:6:** PM 1.6 * **20:6:** Matenga parua aea eine panasnga ngan dinga imperno somisomi ga ilalala ga ila. Gera posanga ngan 21.8. * **20:8:** Ese 38.2,9,15-16 * **20:9:** 2Kin 1.10 * **20:10:** Sng 11.6, PM 19.20, 21.8

ngan mul toa oa. Tano ga mariamba tiaoa ngan ei ta tisapa ga tila. ¹²*Ta nagera gid matemate toa edad kapepei ga edad mao, toa ngada oa timadid mul maron aea imatai. Be gid laulau toa panua kelede kelede led kadonga aea ninipunga ienono ngan oa, gid laulau toa oa ipokakai ga ienono. Be laulau ede pade ipokakai, eine laulau madonga kemi aea. Eaba toa imamado ngan mul maron aea, imata inasi laulau aea posanga ngan gid panua led kadonga, ta irau gid kelede kelede ad posanga. ¹³*Be gid matemate toa tienono tadiai, tad ilongean gid ta tidae ga tinam. Be Matenga ga Tibur togid Panua Matemate, gid pade tilongean led panua matemate ta tidae ga tinam. Ta Eaba toa imamado ngan mul maron aea irau gid kelede kelede ad posanga ngan saoa kolinga ga tibada ngan led kadonga. ¹⁴Ga kus ta itado Matenga ga Tibur togid Panua Matemate ta danga toa rua oa tisulug ngan liu kapei dinga aea. Liu kapei dinga aea eine matenga parua aea. ¹⁵Be oangga sai ieda ienono ngan laulau madonga kemi aea mao, eine titado ei ga isulug ngan liu kapei dinga aea.

21

Deo ikado danga toa ngada ne ga iuot pau

¹*Ga kus ta nagera mariamba pau ga tano pau ienono. Ngansa mariamba ga tano toa matamata aea isapa ga ila o. Be tad ienono pade mao. ²*Idio

* **20:12:** Dan 7.9-10, Mt 25.31-46, PA 17.31, 2Ko 5.10, PM 13.8

* **20:13:** Ro 2.6, 1Pe 1.17, PM 2.23, 22.12 * **21:1:** Ais 65.17, 2Pe

3.13 * **21:2:** Ais 52.1, 61.10, Ibr 11.16, 12.22, PM 3.12

ta nagera tuanga toa Deo ele ul ienono ngan, toa Ierusalem pau, isulug buburiai pan Deo ga inam. Tuanga toa oa tipasogo motean mambe taine ede tipasogo ngan oainga iadaoa. ³ *Be nalongo babanga kapei ede iuot ngan mul maron aea ga inam ta ipotatae bedane, “Ega, Deo imulmuli ga imamado toman ngan gid eababa! Ei ga imulmuli toman ngan gid, be gid ga timan ele panua. Ei ga imamado toman ngan gid ga iman ad Deo. ⁴ *Ei ga ipusi matad sul toa ngada oa ga ila. Be mate ga iuot pade mao, ga mokmoknga mao, ga tandanga mao, ga ieieinga mao pade. Ngansa gid danga toa matamata aea oa isapa ga ila o!”

⁵ *Be Eaba toa imamado ngan mul maron aea ikeo ga bedane, “Ega, nakado danga toa ngada ne ga iuot pau!” Ga kus ta ikeo, “Bode posanga toaine, ngansa eine tautaunga, ga gid panua tirangrang ngan lolod matua ngan.”

⁶ *Ta ikeo pagau ga bedane, “Tota kus ne. Gau kekelegau namuga ngan danga toa ngada ne ga nasomur pade. Naman danga toa ngada ne ipu ga napasala danga toa ngada ne pade. Oangga sai marumian ei, gau ga nalongean ei ta iun ngan eaumata toa eau madonga kemi aea ienono ngan. Be ei ga iuol mao. Eine leg tenainga ila pan. ⁷ *Oangga sai iasal paraunga, eine danga toa ngada ne ga iman ei ele. Be gau ga naman ei aea Deo, ta ei ga iman leg gergeu. ⁸ *Be gid panua

* **21:3:** Wkp 26.11-12, Ese 37.27, Sek 2.10, 2Ko 6.16 * **21:4:** Ais 35.10, 65.19, PM 7.17 * **21:5:** 2Ko 5.17 * **21:6:** Ais 55.1, Jer 2.13, Ins 7.37, PM 1.8, 17, 22.17 * **21:7:** 2Sml 7.14, 1Sto 17.13, Sng 89.26-27 * **21:8:** Mt 25.41, PM 20.15, 22.15

toa timataud ga kos ga kos, ga gid panua toa lolod matua mao, ga gid panua tinasnasi kadonga papaeamao tau, ga gid panua tipapamate panua padengada, ga gid panua arala ad, ga gid panua borou ad, ga gid panua tikakado raring ngan gid deo pakakanga ad namer, ga gid panua posanga pakakanga ad, gid ga tila ngan led tibur, eine liu kapei dinga aea toa pat kaeau kakatol ianean ngan. Eine matenga parua aea.”

Tuanga Ierusalem iuot pau

⁹ Idio ta anggelo ede inam pagau. Ei ede ngan gid anggelo lima ga rua toa tikikisi tabla gereirei lima ga rua iuon ngan gid pamukurunga lima ga rua. Gid pamukurunga toa oa ipasala Deo ele kadonga lolo bake aea ga kus. Anggelo toa oa iposa toman ngan gau ta ikeo, “Eao nama ta gau ga napasolan go ngan Sipsip Inat iadaoa toa iuangga iuai ei.” ¹⁰ *Ga kus ta isoa tautaudig ta gairua adae ga ala ngan lusi kapei ede gadae tau. Ta ipasolan gau ngan tuanga Ierusalem toa Deo ele ul ienono ngan. Tuanga toa oa isulug pan Deo toa buburial ga inam. ¹¹ *Deo ele taranga itara tuanga toa oa, be tuanga mil ga mil tau mambe pat ede aea olnga kapei tau ga mambe pat iaspa. Be taranga toa oa merengai tau mambe adial bodbode. ¹² *Tuanga toa oa aea ala eine kapei ga gadae tau. Aea atama sangaul igegea rua ienono, be gid anggelo sangaul igegea rua timariala ngan gid. Be gadae ngan gid atama, tibode gid lum sangaul igegea rua togid Israel

* **21:10:** Ese 40.2
48.30-35

* **21:11:** Ais 60.1-2,19

* **21:12:** Ese

edad. ¹³ Ngan ala ikarkare toa ado ele parangai, atama tol ienono. Be ngan ikarkare iadag, toa ado ele dilngai, atama tol pade ienono. Be ngan ikarkare pan not, atama tol pade ienono. Be ngan ikarkare pan saut, atama tol pade ienono. ¹⁴ Ngan tuanga toa oa aea ala, toa ipuiai oa, aea kisinga sangaul igegea rua ienono. Be gadae ngan gid kisinga toa kelede kelede oa tibode Sipsip Inat ele panua ato ad sangaul igegea rua edad.

¹⁵ *Anggelo toa iposaposa toman ngan gau ikikisi toto gol ede iman leoanga aea, ngan ileoa tuanga, ga tuanga aea ala, ga gid atama pade.

¹⁶ Tuanga ikarkare toa pange oa aea leoanga iuot lalaede. Aea mamarae ga aea babanga ad leoanga iuot lalaede. Anggelo toa oa ileoa tuanga ngan ele toto ga iuot mambe kilomita bunoringring rua, buno rua (2,200)*. Be aea gadae pade inasi leoanga lalaede mambe aea mamarae ga aea babanga. ¹⁷ Ei ileoa ala aea matoltol ga iuot mambe sangaul tol leoa lima leoa ede. Anggelo toa oa inasi gid eababa led leoanga ta iuot toa bedaoa. ¹⁸ *Ala toa oa tikado ngan pat iaspa. Be tuanga dodol tikado ngan gol kekelen. Ngan gol toa oa, tibul danga eta pade ngan mao. Imata merengai mambe adial bodbode. ¹⁹ Be tipasogo ala toa oa aea kisinga ngan gid pat imata ede ga ede aea olnga kapei tau. Aea kisinga toa imuga

* **21:15:** Ese 40.3, PM 11.1 * **21:16:** Ngan posanga Grik, posanga idil toaine kilomita bunoringring rua, buno rua eine ga bedane: 12,000 stadia. Eine leoanga mugaeai aea togid Grik. Be idaba toa ne idodo gid panua ato ad sangaul ga igegea rua ga gid lum sangaul ga igegea rua togid Israel. * **21:18:** Ais 54.11-12

oa, tikado ngan pat iaspa birbirianga. Be aea kisinga ede pade, tikado ngan pat bil ede taoato sapaia. Be aea kisinga tol aea tikado ngan pat aget kusuksuk tede ga bodbode. Be aea kisinga pange aea tikado ngan pat ede pade birbirianga taoato emeral. ²⁰ Be aea kisinga lima aea tikado ngan pat ede mariluangge taoato sardoniks. Be aea kisinga lima ga ede aea tikado ngan pat konilian singsingia. Be aea kisinga lima ga rua aea tikado ngan pat krisolait eangonga. Be aea kisinga lima ga tol aea tikado ngan pat birbirianga ede pade taoato beril. Be aea kisinga lima ga pange aea tikado ngan pat eangonga ede pade taoato topas. Be aea kisinga sangaul aea tikado ngan pat birbirianga ede pade taoato krisopres. Be aea kisinga sangaul igegea ede aea tikado ngan pat bil ede pade taoato aiasin. Be aea kisinga sangaul igegea rua aea tikado ngan pat ametis singsingia tede ga bil. ²¹ Ala aea atama sangaul igegea rua tikado ngan pat naol sangaul igegea rua. Be gid atama kelede kelede eine tikado ngan pat naol dodol kelede kelede. Be tuanga aea melemele tikado ngan gol kekelen. Imata merengai mambe adial bodbode.

²² Be toa tuangai oa, nagera Deo ele luma eta mao. Ngansa Maron Deo Matua Soke Tau ga Sip-sip Inat, gisirua kekelegid timan luma raring aea.

²³ *Tuanga toa oa aea ipu eta ngan ado ga taiko titara ngan mao, ngansa Deo kekelen ele taranga itara tuanga toa oa. Be Sipsip Inat iman tuanga toa oa aea lam. ²⁴ *Ta gid alu toa ngada ne ga

* **21:23:** Ais 60.19-20, PM 22.5 * **21:24:** Ais 60.3,5

tilalala alele ngan tuanga aea taranga toa oa. Be gid mamaron kapepei tanoelai ad ga tibabada led danga sisid kemikemi ga inam idudunga ngan. ²⁵* Ado ga ado tisaisai tuanga toa oa aea atama mao. Ngansa bong iuotot toa eoa mao. ²⁶ Gid alu toa ngada ne ga tibabada led pat ga danga sisid kemikemi ga inam idudunga. ²⁷* Be danga eta aea muk, ga eaba eta inasnasi kadonga papaeamao ga pakakanga, eine ga irangrang ngan idudunga ngan tuanga toa oa mao ga mao tau. Be gid panua kekelegid toa edad ienono ngan laulau madonga kemi aea ton Sipsip Inat, gid kekelegid tirangrang ngan tidudunga.

22

Eau madonga kemi aea ga abei madonga kemi aea

¹* Idio ta anggelo ipasolan gau ngan eau kapei ede. Eau toa oa eine eau madonga kemi aea be eine merengai tau mambe adial bodbode. Eau toa oa iuotot ngan mul maron aea ton Deo ga ton Sipsip Inat ²* be ilele rabu ngan tuanga aea melemele. Be ngan eau isal iadag ga iadag, abei madonga kemi aea imadmadiid. Ngan taiko ga taiko, abei toa oa ipalaurerean* itautau imata ede ga ede, irangrang ngan taiko sangaul igegea rua.

* **21:25:** Ais 60.11 * **21:27:** Ais 52.1, Ese 44.9, 1Ko 6.9-10

* **22:1:** Ese 47.1 * **22:2:** OM 2.9, Ese 47.12, Jol 3.18, Sek 14.8 * **22:2:** Panua edengada oatainga ad tiungga abei toa oa ipalaurerean itautau mao, be itautau toa imata lalaede oa iuotot taiko ga taiko.

Be abei toa oa ilaun iman dibala aea keminga ngan gid alu toa ngada ne.

Horace Knowles © 1954, 1967, 1972, 1995 The British and Foreign Bible Society

Taiko ga taiko, abei toa oa ipalaurean itautau imata ede ga ede.

³ Be gid danga toa ikado ga Deo ilolo bake ga iuanga ipanas gid panua ngan, eine ga iuotot toa eoa pade mao ga mao. Be mul maron aea ton Deo ga ton Sipsip Inat ga ienono toa eoa. Be gid ele paeaeanga ga tikakado ele naurata raring aea. ⁴ *Gid ga tigera imata, be ei ieda ga ienono bolaboladeai. ⁵ *Bong ga iuotot toa eoa pade mao. Be gid taranga mambe ado ga lam, led naurata eta ngan titara pade mao, ngansa Maron Deo ga itaratara gid. Ta gid ele paeaeanga ga timadid ga timugamuga mambe mamaron kapepei somisomi ga ilalala ga ila.

* **22:4:** Mt 5.8, PM 3.12

* **22:5:** Dan 7.18,27, PM 5.10, 20.6,

21.23,25

Teta pade Iesus ga inam

6 *Idio ta anggelo ikeo pagau bedane, “Gid posanga toa ne eine tautaunga ta irangrang ngan gid panua lolod matua ngan. Maron Deo, ei Deo toa ipei ele panua lolod ta tibabada iaoa. Ei isula ele anggelo ngan pasolannga gid ele paeaeanga ngan saoa danga manta iuot teta pade.”

7 * “Be ega, gau Iesus teta pade nanama! Kemi tau ngan eaba sai toa inasnasi laulau toa ne aea posanga. Eine laulau toa ibada Deo iaoa.”

8 *Be gau Ioanes, gau eaba toa nalongo ga nagera gid danga toa ne. Nalongo ga nagera ga kus, ta nakor aeg boloma anggelo iaepuiai toa ipasolan gau ngan gid danga toa ne, ta naoangga nararing ga ila pan. 9 Be ikeo pagau bedane, “Kado bedane padam! Gau pade naman paeaeanga toman ngan eao ga oaeoem padengada toa tibabada Deo iaoa ga tinasnasi laulau toa ne aea posanga. Eao manta kado raring ga ila pan Deo kekelen.”

10 Ga kus ta anggelo ikeo pagau bedane, “Laulau toa ibada Deo iaoa ne, irangrang ngan eao kapin aea posanga mao. Ngansa aea ado imata ta boloma ne. 11 *Eaba sai ikakado kadonga papaeamao, goibe ikakado kadonga papaeamao. Be eaba sai toa inasnasi kadonga ngan ilolo aea muk, goibe inasnasi. Be eaba sai toa inasnasi kadonga tutui, kemi ngan inasnasi kadonga tutui ga ilalala ga ila. Be eaba sai toa ipasolan mambe

* 22:6: PM 1.1 * 22:7: PM 1.3 * 22:8: PM 19.10 * 22:11: Dan 12.10

Deo ele ul ienono ngan ei, kemi ngan ipasolan ele kadonga toa bedaoa ga ilalala ga ila.

12 * “Ega, gau Iesus, teta pade ga nanam. Nanam toman ngan leg lasunga ila pagimi eaba kelede kelede ngan saoa kadonga akakado. 13 * Gau kekelegau namuga ga nasomur pade. Naman danga toa ngada ne ipu ga napasala danga toa ngada ne pade. Gau namamado mugaeai tau ga nanam muriai pade.

14 * “Kemi tau ngan sapadua toa timum led pononga ga iuot kemi. Toa bedaoa ta gid ga tirangrang ngan tian abei madonga kemi aea itautau, ga tidudunga ngan ala aea atama ta tila tuanga iloleai. 15 Be gid panua toa timangamanga ngan Deo mambe kua, ga gid panua borou ad, ga gid panua arala ad, ga gid panua tipapamate panua padengada, ga gid panua tikakado raring ga ila pagid deo pakakanga ad namer, ga eaba sai toa ikim posanga pakakanga ga inasnasi kadonga aleburo aea, gid toa ngada oa tidio gaot ngan tuanga.

16 * “Gau Iesus, nasula leg angelo ga ila pagimi ngan paolanga posanga toa ne ga ila pagid iaoa kelede togau. Gau abei isalud pau pros ga idae ngan iaoa kelede pan maron kapei Devit, be gau Devit itub. Ga pade, gau gigima gaisala aea toa itara kapei tau.”

17 * Itautau Tutui toman ngan Sipsip Inat iadaoa tikeo ga bedane, “Eao nama!” Be eaba sai ilongo

* **22:12:** Ais 40.10, Jer 17.10, PM 2.23 * **22:13:** Ais 44.6, PM 1.8, 17, 21.6 * **22:14:** OM 2.9, 3.22 * **22:16:** Nam 24.17, Ais 11.1, 10, Ro 1.3, PM 2.28, 5.5 * **22:17:** Ais 55.1, PM 21.6

posanga toa ne, kemi ngan ikeo ga bedane, “Eao nama!” Be eaba sai marumian ei, kemi ngan inam, be eaba sai toa ikim, kemi ngan inam ta ibada eau madonga kemi aea mambe Deo ele tenainga ila pan.

Posanga pabibnga aea ila pagid panua tiuato laulau toa ne aea posanga

¹⁸ *Gimi sapadua alongo laulau toa ne aea posanga ngan badanga Deo iaoa, gau napabib lemi ga bedane: Oangga sai ngan gimi igalbatan ei ele posanga ga idae ngan laulau toa ne aea posanga, Deo ga igalbatan gid pamukurunga toa laulau toa ne iposaposa ngan ga idae ngan eaba toa oa. ¹⁹ Ga pade, oangga sai itnan laulau toa ne aea posanga etangada ngan badanga Deo iaoa ta ienono ngan laulau toa ne pade mao, Deo ga ibada mulian eaba toa oa iana ngan abei madonga kemi aea toa laulau toa ne iposaposa ngan, ga ngan tuanga kemi toa ele ul ienono ngan, ta eaba toa oa iana ga ienono pade mao.

²⁰ *Eaba toa ipapaola gid posanga toa ne ikeo ga bedane, “Be. Gau teta pade ga nanam.”

Eine tautaunga. Maron Iesus, eao nama!

²¹ Kemi ngan Maron Iesus ele kadonga lolo marum aea idio pagid panua toa ngada ne.

* **22:18:** Lo 4.2, 12.32 * **22:20:** Mt 24.30-31, 1Ko 16.22

**Deo Ele Posanga
Genesis, Exodus, and the New Testament in the Bariai
language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Bariai long
Niugini**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bariai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

d6bb73e7-0ffa-559f-9604-c23dd5301e33